

**Česká zemědělská univerzita v Praze
Provozně ekonomická fakulta**

Katedra humanitních věd

Bakalářská práce

Samospráva, hospodaření a rozvoj obce Čeperka

Zuzana Bouzová

© 2019 ČZU v Praze

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Zuzana Bouzová

Veřejná správa a regionální rozvoj

Název práce

Samospráva, hospodaření a rozvoj obce Čeperka

Název anglicky

Local government, economy and development of the municipality Čeperka

Cíle práce

Tématem bakalářské práce je problematika místní samosprávy, hospodaření a rozvoje obce Čeperka (okres Pardubice). Cílem práce bude v rámci zvoleného tématu: 1. Charakterizovat hlavní socioekonomické ukazatele obce a vyhodnotit jejich vliv na vývoj a fungování místní samosprávy. 2. Identifikovat aktéry politického procesu v obci (lokální politické subjekty, spolky apod.) 3. Definovat charakter rozhodovacího procesu místní samosprávy v oblasti rozvoje obce.

Metodika

Práce bude postavena jako případová studie vybrané obce. Ke sběru dat budou využity zejména dvě základní techniky – studium dokumentů a dotazování. Dále budou použity další standardní metodologické postupy, především komparace.

Doporučený rozsah práce

30-40 stran

Klíčová slova

Čeperka, zastupitelstvo, rada, starosta, rozpočet, rozvoj obce, spolek

Doporučené zdroje informací

- Balík, S. Komunální politika. Obce, aktéři a cíle místní politiky. Praha: Grada, 2009.
- Bernard, J. (ed.). Samospráva venkovských obcí a místní rozvoj. Praha: Sociologické nakladatelství SLON, 2011.
- Brokl, L. Reprezentace zájmů v politickém systému České republiky. Praha: Sociologické nakladatelství, 1997.
- Bureš, J. Čeperka 1777-2002. Čeperka: obec Čeperka, 2002.
- Čmejrek, J.; Bubeníček, V.; Čopík, J. Demokracie v lokálním politickém prostoru. Praha: Grada Publishing, 2010.
- Jüptner, P. Komunální koalice a politické modely. Politologická revue č. 2, 2004, s. 80-101.
- Koudelka, Z. Právní předpisy samosprávy. Praha: Linde, 2001.
- Mouritzen, P. E.; Svava, J. H. Leadership at the Apex: Politicians and Administrators in Western Local Governments. Pittsburgh: University of Pittsburgh Press, 2002.
- Říchová, B. Úvod do současné politologie: srovnávací analýza demokratických politických systémů. Praha: Portál, 2002.

Předběžný termín obhajoby

2018/19 LS – PEF

Vedoucí práce

Ing. Jan Čopík, Ph.D.

Garantující pracoviště

Katedra humanitních věd

Elektronicky schváleno dne 4. 3. 2018

prof. PhDr. Michal Lošťák, Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 5. 3. 2018

Ing. Martin Pelikán, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 11. 03. 2019

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci " Samospráva, hospodaření a rozvoj obce Čeperka" jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího bakalářské práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autorka uvedené bakalářské práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušil autorská práva třetích osob.

V Praze dne 12. 3. 2019

Poděkování

Ráda bych zde poděkovala vedoucímu bakalářské práce Ing. Janu Čopíkovi za jeho rady a čas, který mi věnoval při řešení dané problematiky. V neposlední řadě také děkuji všem respondentům, kteří mi poskytli potřebné informace.

Samospráva, hospodaření a rozvoj obce Čeperka

Abstrakt

Bakalářská práce je zaměřená na samosprávu, hospodaření a rozvoj obce. Teoretická východiska pojednávají o veřejné správě, hospodaření, samosprávě obcí a jejich rozvoji. Praktická část je případovou studií obce Čeperka v okrese Pardubice. Mezi použité metody se řadí rozhovory se starostkou a dalšími zastupiteli a studium veřejně dostupných dokumentů. Práce se zabývá rozhodovacími procesy, hlavními politickými aktéry a spolky, které se podílí na rozvoji. Součástí práce je zhodnocení socioekonomických ukazatelů a jejich vlivu na rozvoj obce.

Klíčová slova: Obec, veřejná správa, státní správa, hospodaření obce

Local government, economy and development of the municipality Čeperka

Abstract

Bachelor thesis focused on self-government, management and community development. The theoretical bases deal with public administration, economic management, municipal self-government and their development. The practical part is a case study of the village of Čeperka, district of Pardubice. The methods used include interviewing the mayor and other representatives and studying publicly available documents. It deals with decision-making processes, the main political actors and societies involved in development. The main part of the thesis is the evaluation of the socio-economic indicators and their impact on the development of the municipality.

Keywords: Municipality, public administration, government, cooperation of municipalities

Obsah

1	Úvod.....	15
2	Cíle a metodika	17
2.1	Cíl práce.....	17
2.2	Metodika.....	17
3	Veřejná správa.....	19
3.1	Orgány veřejné správy.....	20
3.2	Státní správa	21
3.2.1	Státní správa a její zřízení.....	22
3.3	Samospráva.....	23
3.3.1	Územní samospráva.....	24
3.4	Obec.....	25
3.4.1	Legislativní úprava obcí	26
3.4.2	Území obce	27
3.4.3	Občan.....	28
3.4.4	Orgány obce.....	28
3.4.5	Komunální systém v ČR.....	30
3.4.6	Kontrola výkonu působnosti.....	31
3.4.7	Příslušnost.....	32
3.4.8	Působnost obce	34
3.5	Hospodaření obce	34
3.5.1	Rozpočet obce.....	35
3.5.2	Rozpočtový proces	36
3.5.3	Závěrečný účet.....	37
3.6	Rozvoj obce	38
3.6.1	Financování rozvoje z veřejných rozpočtů.....	38
4	Případová studie obce Čeperka.....	41
4.1	Obecná charakteristika obce Čeperka.....	41
4.2	Sociometrická charakteristika.....	41
4.2.1	Shrnutí sociometrických údajů	45
4.3	Zastupitelstvo a starostka obce Čeperka.....	46
4.4	Rozhodovací procesy.....	49
4.4.1	Změny v rozhodovacích procesech	50

4.4.2	Příklad rozhodovacího procesu.....	52
4.5	Spolky a svazky obce Čeperka	52
4.5.1	Sbor dobrovolných hasičů	53
4.5.2	Místní akční skupina.....	54
4.5.3	Svazek obcí pod Kunětickou horou	54
4.6	Projekty financované z veřejných rozpočtů.....	55
4.6.1	Projekt spolku dobrovolných hasičů.....	55
4.6.2	Projekty skupiny MAS	56
4.7	Analýza hospodaření obce	57
4.7.1	Příjmy a výdaje	60
4.7.2	Rozpočtový výhled do roku 2022.....	62
4.7.3	Shrnutí hospodaření obce	63
5	Závěr	65
6	Seznam zdrojů.....	69
7	Příloha A - Otázky k rozhovorům.....	73

Seznam tabulek, grafů a obrázků

Seznam tabulek

Tabulka 1: Historický vývoj počtu obyvatel Čeperka, 1869-2011	42
Tabulka 2: Počty obyvatel a průměrný věk obyvatel, 2010-2018	43
Tabulka 3: Porovnání zastupitelstev obce Čeperka	46
Tabulka 4: Náklady projektu – nákup nového hasičského vozu	56
Tabulka 5: Financování projektu – nákup nového hasičského vozu	56
Tabulka 6: Srovnání schváleného a skutečného rozpočtu 2013 – 2018 v tis. Kč.....	58
Tabulka 7: Druhové členění příjmů, 2013-2017 v tis. Kč	60
Tabulka 8: Druhové členění výdajů, 2013-2017 v tis. Kč	61
Tabulka 9: Střednědobý rozpočtový výhled rozpočtu obce Čeperka na léta 2019 – 2022 v tis. Kč	63

Seznam grafů

Graf 1: Historický vývoj počtu obyvatel a domů Čeperka, 1869-2011	42
Graf 2: Vývoj počtu obyvatel	43
Graf 3: Průměrný věk obyvatel.....	44
Graf 4: Úmrtnost, natalita, mortalita a migrace, 1971 – 2017	45
Graf 5: Rozpočetnictví obce, 2013-2017	58

Seznam obrázků

Obrázek 1: Schéma veřejné správy.....	20
---------------------------------------	----

Seznam zkratek

ČSÚ	Český statistický úřad
IROP	Integrovaného operačního programu
IZS	integrováný záchranný systém
MAS	místní akční skupina
MFČR	Ministerstvo financí ČR

1 Úvod

Samospráva obcí je možností podílet se na fungování a rozvoji příslušné komunity. Otázky komunálního rozhodování se týkají každého občana v místě jeho trvalého bydliště, který se může účastit na volbách nebo podáváním návrhů a podnětů podílet na rozvoji své obce a místní komunity.

Každá obec má k dispozici vlastní rozpočet, jehož prostředky využívá k udržování fungování veřejných statků a systémů obce. Zástupci obce v čele se starostou rozhodují o využití finančních prostředků, které mají k dispozici a rozhodují o budoucích investicích do rozvoje obce.

Práce je rozdělena na teoretickou a praktickou část, přičemž teoretická východiska zahrnují literární rešerši na téma veřejné správy, státní správy, samosprávy obcí a jejich hospodaření. První část se soustřeďuje na oblast veřejné správy, její definici a orgány působnosti. Zabývá se i státní správou a jejím zřízením, dále zejména územní samosprávou a specifikacemi obcí. U obce se zaměřuje na její definici, území, občany, ale také na komunální systémy, působnost a příslušnost. Samostatné kapitoly poté tvoří hospodaření obce a její rozvoj. Kapitoly se zabývají rozpočtem obce, závěrečným účtem a způsoby financování z veřejných rozpočtů.

Praktická část je zpracována jako případová studie obce Čeperka v okrese Pardubice. Jedná se o malou obec s rozlohou 11,33 km², která má pouze 1 100 stálých obyvatel. V začátku praktické části je obec představena a uvádí se zde také základní informace o zastupitelstvu a starostce obce. Následně jsou v práci v jednotlivých podkapitolách naplňovány cíle bakalářské práce. Nejprve jsou charakterizovány rozhodovací procesy o rozvoji a hospodaření obce, charakterizovány změny po komunálních volbách v roce 2018 a uveden konkrétní příklad rozhodovacího procesu o investici do pořízení nového hasičského vozidla.

V následujících kapitolách jsou uvedeny hlavní spolky a svazky obce, které se podílí na jejím rozvoji a také jsou charakterizovány konkrétní projekty, které byly v obci z jejich iniciativy realizovány. Poslední část analytické práce se soustřeďuje na hlavní socioekonomické ukazatele obce, zejména v oblasti demografie a hospodaření obce. Analyzovány jsou zejména závěrečné účty obce z let 2013-2017 a rozpočtový výhled obce do roku 2022.

2 Cíle a metodika

2.1 Cíl práce

Bakalářská práce se zabývá problematikou hospodaření a rozvoje obcí. Konkrétně místní samosprávou, hospodařením a rozvojem obce Čeperka (Pardubický kraj, okres Pardubice). Cílem práce je v rámci zvoleného tématu:

- 1) Charakterizovat hlavní socioekonomické ukazatele obce a vyhodnotit jejich vliv na vývoj a fungování místní samosprávy;
- 2) Identifikovat aktéry politického procesu v obci (lokální politické subjekty, spolky apod.);
- 3) Definovat charakter rozhodovacího procesu místní samosprávy v oblasti rozvoje obce.

Obec Čeperka byla pro účely zpracování bakalářské práce vybrána, jelikož se jedná o poměrně typickou obec v blízkosti dvou velkých měst – Pardubic a Hradce Králové. Jde o relativně malou obec, v níž žije 1 100 obyvatel, jejíž samospráva má zájem o dosahování vysoké životní úrovně obyvatel a rozvoje obce. Je rovněž rodnou obcí autorky práce.

Práce si klade výzkumnou otázku, zda impulzy k rozvoji obce udává převážně starosta obce. V malých obcích dle odborných publikací¹ podněty pro investiční rozvoj udávají převážně starostové, proto bude zjišťováno, zda je tomu tak i v obci Čeperka.

KOPŘIVA a kol. (2017) dále uvádí, že většina obcí v ČR nemá problémy s vysokým zadlužením (mimo spíše jednotek problematických obecních samospráv). Ve zkoumané obci bylo provedeno několik investičních projektů, které obec nebyla schopna financovat z vlastních zdrojů. Další výzkumnou otázkou je proto zjistit, zda se obec v důsledku investičních projektů příliš nezadlužila.

2.2 Metodika

Práce je postavena jako případová studie vybrané obce. Sběr dat by realizován s využitím dvou základních technik, studia dokumentů a polostrukturovaných rozhovorů.

¹ KOPŘIVA J., ČOPÍK J., ČMEJREK J. Mechanismy rozhodování o investičních záměrech a rozpočtech obcí. In Sociológia 2017, Vol. 49 (No. 5: 482-506).

Využité dokumenty byly získány z oficiálních webových stránek obce Čeperka, konkrétně se jedná o Závěrečné účty obce z let 2013 – 2017 a rozpočtový výhled na roky 2019-2022. Dále byla využita data Českého statistického úřadu, který prezentuje počty obyvatel v jednotlivých letech a další demografické informace o obyvatelstvu obcí v ČR. Jako zdroj byl využit i Historický lexikon obcí ČR z let 1969 – 2011 pro zhodnocení změn počtu obyvatel od 2. poloviny 19. století do současnosti.

Byly uskutečněny čtyři rozhovory s respondenty z řad zastupitelů obce Čeperka. Zastupitelé hovořili o rozhodovacích procesech, místních spolcích, projektech, hospodaření obce i jejího rozvoje. Jednotlivé rozhovory jsou citovány v následující podobě:

- Rozhovor č. 1 (starostka Kristina Vosáhlová);
- Rozhovor č. 2 (místostarosta Rudolf Krčál);
- Rozhovor č. 3 (zastupitel Milan Jirásek);
- Rozhovor č. 4 (zastupitelka Bc. Lucie Rolová).

Rozhovory trvaly většinou 30 – 40 minut, pouze rozhovor se starostkou byl delší a zabral přibližně 50 minut. Všechny rozhovory byly realizovány v listopadu roku 2018 při mé osobní návštěvě obce. Starostka hovořila nejvíce o investičních projektech ve spojitosti se spolkem dobrovolných hasičů, který sama vede. O hospodaření a jiných finančních záležitostech hovořil nejvíce místostarosta Rudolf Krčál.

3 Veřejná správa

Správa z obecného hlediska představuje činnost, která vede k obnovení či udržení určitého stavu na základě organizovaného a systematického přístupu. Zahrnuje správu veřejnou i soukromou. V rámci soukromé správy jsou zahrnuty organizace, jež jsou řízeny dle občanského či obchodního zákoníku.²

Bakalářská práce se soustřeďuje na oblast veřejné správy obcí, kterou lze definovat jako činnost spravování veřejných statků, poskytování veřejných služeb, řízení veřejných záležitostí, na místní a centrální úrovni. Místní úroveň zahrnuje řízení na úrovni obce či regionu, centrální se vztahuje k větším územím celkům jako státy.

Veřejná správa vychází především z principů, které využívá pro své působení. Základní principy jsou princip legality, ústavnosti a legitimacy. Legalita představuje souhrn činností státní správy se zákony země i unie, právní postavení veřejných činitelů se liší od fyzických a právnických osob. Těm je dovoleno vše, co není zákonem zakázáno. Ústavností můžeme rozumět požadavek na zajištění souladu organizace a činnosti, které vykonává veřejná správa s Ústavou ČR a ústavními zákony. Princip legitimacy je vyjádřením ústavního a zákonného uznání oprávněnosti správních orgánů k tomu, aby mohly vykonávat veřejnou správu v požadovaném rozsahu.³ Těmito principy se musí řídit všechny správní i samosprávní orgány ČR a jejich dodržování je pro obec Čeperka zásadní.

Veřejná správa je členěna na státní správu a samosprávu, vykonávanou příslušnými správními orgány, které mají postavení orgánů veřejné správy. Působnost u veřejné správy můžeme rozdělit do dvou skupin, jedná se o působnost samostatnou a přenesenou.

Při samostatné působnosti si subjekt svůj majetek spravuje sám, hospodaří a rozhoduje dle vlastního uvážení, zásahy státu jsou spíše výjimkou. Přenesenou působností rozumíme plnění úkolů daného subjektu v rámci státní správy, jež jsou přeneseny samosprávným orgánům státem. Aby mohlo dojít k jejich vykonávání, dochází k poskytování příspěvku ze státního rozpočtu. Obce standardně vykonávají oba druhy působnosti.

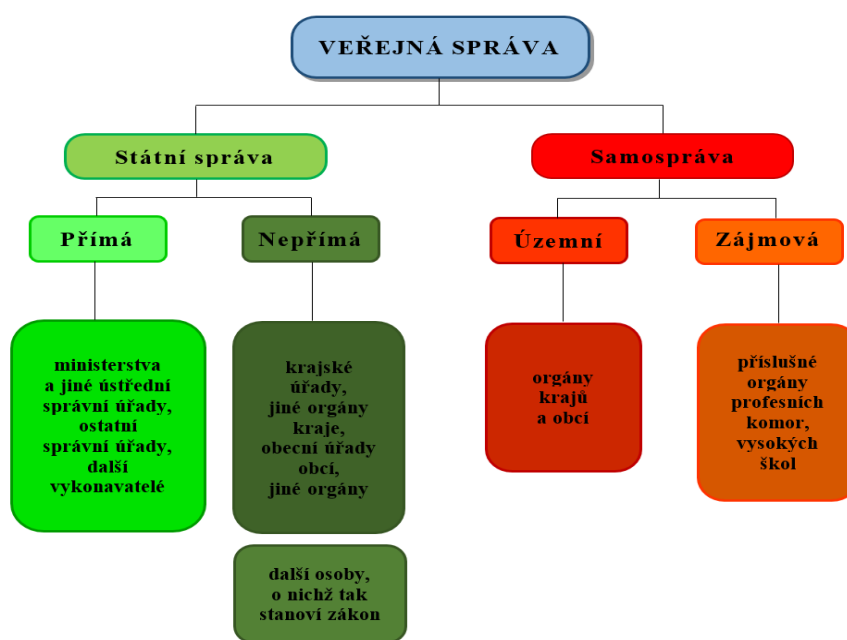
² PRŮCHA, P., SCHELLE, K. Základy místní správy. 1. vyd. Brno: IURIDICA BRUNESIA, 1995. s. 11

³ Tamtéž s. 13-14

3.1 Orgány veřejné správy

Veřejná správa má v ČR vlastní hierarchii. Na prvním místě je Vláda ČR, která plní řídicí, koordinační a kontrolní funkce. Svou činnost vláda uplatňuje na přímých i nepřímých vykonavatelích státní správy, vydává nařízení a koordinuje činnosti menších celků. Následují orgány státní správy, mezi které spadají ministerstva, veřejné sbory či jiné správní úřady. Za nepřímé vykonavatele státní správy můžeme označit orgány územní samosprávy, konkrétně kraje a obce.⁴

Obrázek 1: Schéma veřejné správy

Zdroj: vlastní zpracování podle⁵

Mezi ústřední orgány státní správy patří správní úřady, kterým již není nadřazen jiný správní úřad, pouze vláda. Tento statut však nenáleží každému úřadu, označení „ústřední orgán“ je dané zákonem č. 2/1969 Sb. neboli kompetenčním zákonem. Tímto zákonem se zřizují ústřední orgány státní správy a vymezuje se jejich působnost. Mezi ústřední orgány státní správy patří ministerstva a jiné správní úřady.⁶

⁴ GADASOVÁ, D., POLIÁN, M. Správní právo, právní základ veřejné správy, 1. díl. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2000, s. 21

⁵ Tamtéž s. 25

⁶ GADASOVÁ, D., POLIÁN, M. Správní právo, právní základ veřejné správy, 1. díl. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2000, s. 32

Výkonem veřejných sborů je převážně správní dozor, jehož vykonavatelé se dělí na sbory ozbrojené a neozbrojené. Mezi ozbrojené sbory řadíme Policii ČR a Celní správu ČR. Za neozbrojené sbory považujeme např. Hasičský záchranný sbor ČR. Jednotlivé sbory tvoří tzv. integrovaný záchranný systém (IZS), spolupracují a zasahují společně. V takových případech je hlavním koordinátorem a nadřízeným Hasičský sbor. Do dalších složek IZS můžeme zařadit vyčleněné síly a prostředky ozbrojených sil, obecní policii, orgány ochrany veřejného zdraví, havarijní, pohotovostní, odborné a jiné služby, zařízení civilní ochrany, nejrůznější neziskové organizace či občanská sdružení, jež je možné využívat k pracím záchranného či likvidačního charakteru.⁷

3.2 Státní správa

Státní správa je součástí veřejné správy, která je uskutečňována v zájmu státu jeho jménem. Státní správa tvoří jádro veřejné správy, realizuje výkonnou moc státu, tedy právní předpisy netvoří jako moc zákonodárná, ale aplikuje je. Moc výkonná se od té soudní liší tím, že zmíněná aplikace se v případě veřejné správy determinuje veřejným zájmem, na rozdíl od soudnictví, pro které je typická soudcovská nezávislost.⁸

Výkon státní správy může být přímý či nepřímý, přičemž ten přímý je vykonáván bezprostředně státními orgány, tedy státními organizačními složkami. Výkon nepřímé státní správy je realizován pomocí přenesené působnosti veřejnoprávními korporacemi (obce, kraje), nebo fyzickými a právníckými osobami, kterým výkon státní správy propůjčuje zákon.⁹

Rozlišovat můžeme zaměření činnosti státní správy na vnitřní a vnější. Dělení vychází z toho, zda se úkoly státní správy vykonávají pouze v rámci těchto orgánů, anebo také navenek. Vnitřními činnostmi státní správy rozumíme hlavně organizaci jejích záležitostí, a to v rámci naplňování cílů, pro jejichž realizaci došlo ke zřízení tohoto státního aparátu. Hlavním smyslem činností státní správy jsou vnější projevy zaměřující se na adresáty této správy, to znamená na ty, vůči kterým se státní správa vykonává.¹⁰

⁷ SLÁDEČEK, Vladimír. Obecné správní právo. 3., aktualiz. a upr. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2013. s. 245

⁸ HENDRYCH, D. a kol.: Správní právo. Obecná část. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, s. 149

⁹ SLÁDEČEK, Vladimír. Obecné správní právo. 3., aktualiz. a upr. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2013. s. 263

¹⁰ Tamtéž, s. 265

Za předmět státní správy považujeme stát jako takový. Politika státu se realizuje pomocí státní správy a směřuje převážně adresátům, jež nemají vůči státu rovná postavení a je nutné se těmto působením podřídit.¹¹

Státní správa může mít charakter nařizovací, prováděcí a podzákonný. Státní správa, jež se vyznačuje nařizovacím charakterem má v pravomoci vydávání správních aktů, jež jsou vůči svým adresátům považovány za závazné. Postavení orgánů státní správy je adresátům nadřazené. Prováděcím charakterem státní správy rozumíme jeden z účelů státní správy, který slouží jako zabezpečení exekutivy, jež je organizované. Klíčovými úkoly je provádět zákonná opatření, která byla přijata legislativou a řadu aktivních kroků, např. v rámci zpětné vazby podávat návrhy a náměty pro úpravu legislativy. Podzákonný charakter státní správy vyjadřuje, že se státní správa váže na zákony a je řízena tím, co tyto zákony obsahují.¹²

Výkon státní správy je rozsáhlý a je nutné jej kontrolovat. Jediný, kdo tuto činnost může vykonávat, je původce státní správy, tedy stát. Kontrola je zajišťována prostřednictvím příslušných ústředních správních úřadů, které jsou za výkon státní správy odpovědné. Kontrolní činnost státní správy se dělí na vnitřní a vnější. O vnitřní hovoříme v případě vykonávání kontrolní činnosti v rámci státní správy a vnější provádí subjekty, které stojí mimo státní správu.¹³

3.2.1 Státní správa a její zřízení

Ustanovení čl. 2 odst. 3 Ústavy ČR je pro výkon státní správy a její funkční pojetí klíčové. Dle něj má státní moc sloužit všem a je možné ji uplatnit pouze v případech stanovených zákonem. Rovněž ustanovení čl. 2 odst. 2 Listiny základních práv pouze popisuje tuto skutečnost jinými slovy. Čl. 105 Ústavy zmiňuje jednu z norem zabývajících se ústavním pořádkem a ten hovoří o tom, že státní správu a její výkon je možné svěřit orgánům samosprávy pouze v případě, je-li tak stanoveno v zákoně.

V třetí hlavě Ústavy ČR je možné nalézt organizační pojetí a označujeme ji jako výkonnou moc. Vláda a institut prezidenta ČR souvisí rovněž s ústavní rovínou. Prezident také může působit jako orgán státní správy v souladu se svou pozicí ústavního činitele.

¹¹ PRŮCHA, P.: Správní právo. Obecná část. 6. vyd. Brno: Masarykova univerzita a Doplněk, 2004. s. 313

¹² Tamtéž, s. 314

¹³ HENDRYCH, D. a kol. Správní právo. Obecná část. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, s. 160

Čl. 79 odst. 1 Ústavy ČR můžeme rovněž považovat z hlediska státní správy za důležitý, jelikož pro zřizování orgánů veřejné správy stanovuje výhradní zákon. Zřizování a stanovení působnosti jen zákonem je možné u ministerstev a jiných správních úřadů. Ustanovení také upravuje působnost správních orgánů.

Působnost definujeme jako souhrn úkolů či společenských vztahů, jež je možné vykonavatelem veřejné správy regulovat. Působnost lze rozdělit na působnost věcnou, územní a osobní. Uvnitř tohoto souhrnu následně dochází k realizaci pravomoci subjektem působnosti, a to pomocí nástrojů, jež jsou určeny plnit svěřené úkoly. Může se jednat například o uzavření veřejnoprávní smlouvy, provádění dozoru apod.¹⁴

Veškerá nadřazená činnost veřejné správy má odpovídající právní základ, hlavně normy zákonného charakteru. V souvislosti s tímto hovoříme například o vystupujících normách podzákoných, normativních nebo individuálních aktech, jež jsou nadřizeny orgánům veřejné správy. Veřejná správa a její činnost následně vyplývá z obsahu norem práva správního a slouží k tomu, aby bylo prováděno a naplňováno.¹⁵

V České republice jsou ministerstva zřízená podle zákona č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy. V ČR působí celkem 14 ministerstev, např. Ministerstvo financí, Ministerstvo vnitra, Ministerstvo zahraničních věcí a další. Také další ústřední orgány státní správy jako Český statistický úřad, Národní bezpečnostní úřad, Správa státních hmotných rezerv a další jsou zřizovány výše uvedeným zákonem.

3.3 Samospráva

„Samospráva je nezastupitelnou složkou demokracie a je výrazem práva a schopnosti samosprávných orgánů v rámci své odpovědnosti a v zájmu obyvatelstva regulovat a řídit část veřejných záležitostí.“¹⁶

Samospráva je projev výkonné moci. Samosprávu považujeme za zcela nezávislou a nepodřízenou vůči státní správě. Samosprávu vykonávají samosprávní neboli veřejnoprávní korporace. Veřejnoprávní korporace ji vykonávají v rámci vlastního jména, vlastní odpovědnosti a na základě vlastních prostředků. Hovoříme-li o státní moci v působnosti samosprávy, pak jsou pravomoci normativního a výkonného charakteru

¹⁴ GADASOVÁ, D., POLIÁN, M. Správní právo, právní základ veřejné správy, 1. díl. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2000. s. 51

¹⁵ Tamtéž. s. 55

¹⁶ KOUDELKA, Z. Samospráva. Praha: Linde, 2007. s. 115

delegovány na veřejnoprávní korporace, které se od státu odlišují, avšak stát je aprobuje.¹⁷ Samosprávu dělíme na územní a zájmovou, podle organizačního pojetí. Zájmová samospráva je strukturována věcně, kdežto územní samospráva územně.¹⁸

3.3.1 Územní samospráva

Samospráva územní neboli samospráva místní je spjata s konkrétním územím. Jelikož má různé stupně, může na jednom území figurovat více než jedna územní samospráva. Obec patří mezi základní stupeň územní samosprávy a nad ní je možné působení samosprávy na úrovni vyšších územních samosprávných celků. V rámci větších měst existuje i samospráva na úrovni městských částí.¹⁹

Dle Evropské charty místní samosprávy lze termín definovat jako práva a povinnosti místních společenství v mezích, jež určuje zákon. Je to rovněž o odpovědnosti a v zájmu místních obyvatel moci nejen spravovat, ale i upravovat podstatnou část veřejných věcí územního celku. Zmíněné právo vykonávají rady či shromáždění, které jsou složené z členů, kteří jsou voleni pomocí tajného hlasování a současně na základě volebního práva, jež je přímé, rovné a všeobecné.

Velmi důležité je definovat princip subsidiarity. Na jeho základě je odpovědnost za věci svěřena veřejným orgánům, které má každý občan nejblíže. Odpovědnost jinému orgánu se svěřuje pouze tam, kde to odpovídá rozsahu a povaze úkolu a rovněž jsou zohledněny požadavky týkající se vhodného hospodaření a efektivnosti.²⁰

V Evropské chartě místní samosprávy je zdůrazněno, že za jedno z klíčových základů demokratického zřízení je považováno místní společenství. Je vyžadována existence místních společenství, jež jsou vybavena rozhodovacím sborem, který je vytvořen na demokratickém základě, proto disponuje vysokou mírou autonomie a odpovědnosti, know-how i zdroji potřebnými k tomu, aby byla tato odpovědnost dodržena. Právo každého občana, díky kterému je možné se spolupodílet na chodu záležitostí veřejných, patří mezi demokratické zásady, které jsou sdíleny veškerými

¹⁷ PRŮCHA, P. Správní právo, obecná část. 6. dopl. a akt. vyd. Brno: DOPLNĚK, 2004. s. 130

¹⁸ GADASOVÁ, D., POLIÁN, M. Správní právo, právní základ veřejné správy, 1. díl. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2000. s. 62

¹⁹ KOUDELKA, Z. Samospráva. Praha: Linde, 2007. s. 118

²⁰ PAVLÍK, Marek. Jak úspěšně řídit obec a region: cíle, nástroje, trendy, zahraniční zkušenosti. 1. vyd. Praha: Grada, 2014. s. 44

členskými státy Rady Evropy. Místní společenství, která jsou skutečně odpovědná, mohou přispívat k účinné správě, která je blízka všem.²¹

Práva a povinnosti místní samosprávy, které vymezuje Evropská charta, musí dodržovat všechna místní společenství na daném státním území. V rámci ukládání ratifikační listiny mohou všechny státy uvádět omezení či vyjmutí místních orgánů v souvislosti s působností Evropské charty. Charta je nástrojem mezinárodního práva, díky kterému jsou unifikovány místní samosprávné principy, a to následně zapříčiňuje sblížení ústavních základů decentralizované vlády.²²

3.4 Obec

Obec můžeme považovat za základní územní jednotku na lokální úrovni, jejíž území je vymezeno a označeno. Hranice jsou vymezeny zpravidla označením značky se jménem obce na silnici. Základní symboly obce jsou znak a vlajka. Tyto symboly mohou být využívány nejen obcí a organizačními složkami, ale i právníckými osobami. V případě, že obec nemá znak nebo vlajku, může je na základě žádosti udělit předseda Poslanecké sněmovny.²³

Obce je možné dále rozdělit dle rozsahu působnosti na obce I. stupně (jedná se o každou obec), obce II. stupně (což jsou obce s pověřeným obecním úřadem) a obce III. stupně (s rozšířenou působností).²⁴ Obec Čeperka, jejíž hospodaření je předmětem výzkumu, se řadí do kategorie subjektů se samostatnou působností a je to obec II. stupně.

Obce mají možnost zřízení osadního výboru na základě obecního zřízení a ten se vyznačuje podobou nižších samosprávných stupňů. Pouze obyvatel, jež má v dané části trvalé bydliště, se může stát členem tohoto výboru. Výbor může předložit orgánům obce návrhy týkající se obecního rozpočtu a rozvoje. Rovněž má možnost se vyjádřit k rozhodnutím, které předkládají obecní orgány v případě, že souvisejí s danou obecní částí. Přítomností tohoto výboru je možná částečná kompenzace nevýhod plynoucích z poměrného volebního systému v rámci zastupitelstva. Tento princip totiž nedokáže

²¹ KADEČKA, S. Právo obcí a krajů v České republice. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2003. s. 316

²² PRŮCHA, P., POMAHAČ, R. Lexikon, Správní právo. 1. vyd. Ostrava: Sagit, 2002. s. 502

²³ § 34a Zákona č. 128/2000, o obcích.

²⁴ BŘEŇ, J. Postavení zastupitelstva obce, malý průvodce pro nové zastupitele měst a obcí. *Obec & Finance*, 2007, roč. 12, č. 1, s. 36

zajistit rovnoměrné zastoupení členů zastupitelstva v rámci všech obecních částí, což může vést k nerovnoměrnému prosazování zájmů konkrétních obecních částí.²⁵

3.4.1 Legislativní úprava obcí

Obec je definována jako základní jednotka územní samosprávy a významný subjekt regionálního rozvoje. Podle zákona č. 128/2000 Sb., o obcích se jedná o základní územní samosprávné společenství občanů na územním celku, který je vymezený hranicí území obce. Zákon obec také vymezuje jako veřejnoprávní korporaci, která je vlastníkem majetku. S tímto majetkem hospodáří, má také vlastní finanční prostředky a dochází rovněž k sestavování vlastního rozpočtu.

Obce v rámci právních vztahů vystupují svým jménem a nesou proto i odpovědnost vyplývající z těchto vztahů. Jedná se o postavení právnické osoby. Hlavním úkolem obce je pečovat o to, aby docházelo k všestrannému rozvoji daného území a také o své občany a jejich potřeby. Při výkonu úkolů dochází k ochraně veřejného zájmu, jež vyjadřují zákony a jiné právní předpisy. V případě splnění stanovených kritérií může být obec označena jako město. V zákonu o obcích dochází k úpravě zvláštní kategorie měst, jež jsou označovány jako územně členěná statutární města. Jde o města zvláštního významu, u nichž dochází k úpravě vnitřních poměrů pomocí statutu. Správa těchto měst se liší od jiných. Hlavní město Praha a jeho poměry jsou upravovány zvláštním zákonem č. 131/2000 Sb., o hlavním městě Praze.²⁶

Právní předpisy, které regulují obce v ČR a jejich postavení, rovněž činnost a organizaci lze rozdělit na ústavní, mezinárodní a zákonné. Do kategorie ústavních zákonů můžeme zařadit Listinu základních práva a svobod a Ústavní zákon č. 1/1993 Sb. Mezinárodním předpisem je Zákon č. 181/1999 Sb., o přijetí Evropské charty místní samosprávy. Zákonné předpisy představují standardní zákony, vyhlášky a nařízení vlády, např. Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích; Zákon č. 129/2000 Sb., o krajích; zákon č. 185/2001 Sb., o odpadech; zákon č. 314/2002 Sb., o stanovení obcí s pověřeným obecním úřadem a mnoho dalších.

²⁵ GALVASOVÁ, I. a kol. Spolupráce obcí jako faktor rozvoje. 1. vyd. Brno: Georgeotown, 2007. s. 87

²⁶ MILAN, J. Fiskální pozice malých obcí [online], GALVASOVÁ, I. a kol. Spolupráce obcí jako faktor rozvoje. 1. vyd. Brno: Georgeotown, 2007. s. 107

3.4.2 Území obce

Území obce je dané hranicí jejího území. Obec na tomto území vykonává obecní samosprávu. „Je pravda, že katastrální území u malých obcí je totožné s administrativním územím obce. Větší obce se však mohou skládat z více katastrálních území. Katastrální území je navíc pojmem státní správy v oblasti geodézie a kartografie, nikoliv pojmem pojícím se s obecní samosprávou.“²⁷

Obec může měnit své území díky tomu, že dojde ke sloučení dvou nebo většího počtu obcí, které spolu sousedí, rovněž tak, že dojde k jejímu rozdělení nebo se změní hranice obce. U sousedních obcí může dojít ke sloučení pomocí dohody, která se nazývá *Dohoda o sloučení*. Tato dohoda může být uzavřena v případě, že o tom rozhodnou zastupitelstva obcí, jichž se dané sloučení dotýká. Důležité podmínky, které je nutné v této dohodě o sloučení uvést, jsou popsány v ustanovení § 19 Zákona č. 128/2000, o obcích.

Nově sloučením vzniklá obec je považována za právního nástupce těchto obcí. Na tuto obec přejde veškerý majetek a rovněž práva, včetně závazků původních obcí. Po sloučení obcí tvoří území obce území sloučených obcí. Ministerstvo vnitra následně určuje této obci, která nově vznikla, název, případně se tyto sloučené obce na názvu společně domlouvají.²⁸

Nová obec může také vzniknout oddělením části obce. Zmíněná možnost je zakotvena v § 21 Zákona č. 128/2000, o obcích společně s podmínkami, jež jsou nutné ke splnění. Je nutné, aby tato obec, která nově vznikla, splňovala podmínku samostatného katastrálního území, jež tvoří územní celek souvislého charakteru. Jakmile dojde k oddělení obce, podmínkou je splnění minimálního počtu 1000 občanů. Stejně podmínky musí splnit i obec po oddělení samostatné části. Oddělení obce musí být v referendu předběžně schváleno či zamítnuto.

V rámci obce dochází k ustavení nejméně tříčlenného přípravného výboru. O problematiku, která se týká referenda o oddělení obecní části se stará právě tento přípravný výbor. Rovněž připravuje návrh o oddělení dané obecní části, uzavírá dohody týkající se majetkového rozdělení apod. O tom, zda dojde k oddělení, které je projednáváno na základě návrhu, který podá obec, rozhoduje krajský úřad v přenesené

²⁷ KOUDELKA, Zdeněk. Obecní samospráva. Zákon o obcích v komentovaném znění. Brno: Doplněk, 2006. s. 415

²⁸ Tamtéž, s. 416

působnosti. K podání návrhu na oddělení dochází již po kladném výsledku místního referenda.²⁹

Ke vzniku nové obce může dojít i tak, že se zruší nebo zmenší vojenský újezd. Pokud dojde k výše zmiňovanému zrušení či zmenšení daného území, je možné, aby se toto území připojilo k existující obci, která s ní sousedí, případně vzniká nová obec. K takovéto změně opravňuje pouze zákon a může být provedena pouze díky němu.³⁰

3.4.3 Občan

Za občana nelze považovat každého obyvatele obce. Občan je pouze fyzická osoba se státním občanstvím, která má v obci trvalý pobyt.³¹

Dle ustanovení § 16 odst. 2 Zákona č. 128/2000, o obcích, každý občan starší 18 let může volit a být volen do zastupitelstva obce a také má možnost hlasování rámci místního referenda. Rovněž se může vyjadřovat k věcem, které zastupitelstvo projednává, k návrhu rozpočtů a má možnost podání návrhů a podnětů obecním orgánům.³²

3.4.4 Orgány obce

Orgány vykonávající působnost podle ustanovení § 5 obec. Zákona č. 128/2000, o obcích mohou být zastupitelstvo, rada obce, starosta, zvláštní orgány obce a také obecní úřad. Individuálním orgánem v čele obce je starosta, dalším hlavním orgánem je zastupitelstvo ústavně zakotveným orgánem obce. Zvolení členů do zastupitelstva projednává zákon č. 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev v obcích.

Členové zastupitelstva jsou voleni tajným hlasováním. Každá obec má jiný počet členů zastupitelstva, který se odvíjí od počtu obyvatel a rozlohy obce. Počet členů musí být však v rozmezí daném ustanovením § 68 odst. 1 Zákona č. 128/2000, o obcích.

Schůzky zastupitelstva by se měly konat minimálně jednou za 3 měsíce. Schůzky bývají svolávané a řízené starostou. U každé schůzky dochází k pořízení zápisu, jež je ukládán v archivu obecního úřadu.³³ V případě rozhodování či hlasování je potřeba

²⁹ Kolektiv autorů. Úvod do regionálních věd a veřejné správy. 2. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2008. s. 124

³⁰ KOUDELKA, Zdeněk. Obecní samospráva. Zákon o obcích v komentovaném znění. Brno: Doplněk, 2006. s. 396

³¹ EMMERT, František. *Státní občanství na území České republiky v minulosti a současnosti*. Praha: Leges, 2016. Teoretik. s. 95

³² KOUDELKA, Zdeněk. Průvodce územní samosprávou. Praha: Linde, 2003. s. 116

³³ § 92 Zákona č. 128/2000, o obcích.

nadpoloviční většiny členů. Starosta je volen zastupitelstvem a musí být jeho členem. Stejným způsobem je volen i místostarosta. Člen zastupitelstva má povinnosti jako například účastnit se zastupitelského zasedání, plnit nejrůznější úkoly, jeho důležitou náplní je také hájení zájmů občanů dané obce atd. Samozřejmě má možnost předkládat návrhy na projednání nebo vznášet dotazy např. na radu obce.³⁴

Obecní úřad je orgán působící v samostatné, i přenesené působnosti obce. V čele úřadu vždy stojí starosta, dalšími členy jsou místostarosta, zaměstnanci obecního úřadu, případně i tajemník. Tajemník odpovídá za činnosti obecního úřadu přímo starostovi. V případě, že daná obec nemá tajemníka, dochází k zastání jeho funkce přímo starostou. Tajemník vykonává úkoly, jež jsou mu ukládány zastupitelstvem či starostou a rovněž provádí činnosti statutárního orgánu z pohledu zaměstnavatele vůči pracovníkům, kteří pracují na daném obecním úřadě. Stanovuje výši jejich platu a je vydávajícím spisového, skartačního a pracovního řádu. Obecní rada se může rozhodnout pro zřízení odborů a oddělení a může tak dojít ke zřízení stavebního, silničního odboru, či odboru vnitřních věcí atd.³⁵

Obecní (městská) policie se rovněž řadí mezi obecní orgány. Jejím primárním cílem je zabezpečení veřejného pořádku na daném území. Obecní zastupitelstvo má právo obecní policii zřizovat či také zrušit pomocí obecně závazné vyhlášky. Pokud krajský úřad souhlasí, je možné, aby obecní policie zajišťovala činnosti a plnila úkoly na území obce nebo obcí, jež obecní policií nedisponují.³⁶

Obec může být zřizovatelem výborů a komisí. Výbory jsou zodpovědné plnit úkoly zastupitelstev, kterým svými činnostmi odpovídají. Komise jsou zřizovány obecní radou a slouží jako orgán, jež má iniciativní či poradní charakter. Obec může být zřizovatelem kontrolního výboru, jež má za úkol kontrolovat, zda dochází k realizaci usnesení zastupitelstva, dodržování právních předpisů a kontroluje, jak finanční výbor hospodaří s obecními finančními a majetkovými prostředky.³⁷

Starostu volí zastupitelstvo, kterému se také výkonem zodpovídá. Starosta zastupuje a reprezentuje obci, svolává a řídí zasedání zastupitelstva. Starosta je odpovědný za podávání informací obyvatelům obce, řeší hospodaření obce, může díky přenesené

³⁴ § 82 Zákona č. 128/2000, o obcích.

³⁵ KOUDELKA, Zdeněk. Průvodce územní samosprávou. Praha: Linde, 2003. s. 121

³⁶ HORZINKOVÁ, Eva; NOVOTNÝ, Vladimír. Základy organizace veřejné správy v ČR. 2. vyd. Plzeň, 2010. s. 143

³⁷ § 117- § 122 Zákona č. 128/2000, o obcích.

působnosti vykonávat různé věci. Samozřejmě je pověřen k plnění i dalších úkolů, jež udává § 103 odst. 4 Zákona č. 128/2000, o obcích. V případě nepřítomnosti starosty vykonává tuto funkci místostarosta.

Za výkonný obecní orgán můžeme považovat obecní radu v samostatné působnosti. Ze členů zastupitelstva dochází k volbě starosty, místostarosty či radních, kteří patří ke členům obecní rady. Radní a jejich počet je vždy lichý a pohybuje se přibližně mezi 5 a 11 členy. Počet členů obecní rady nemůže přesáhnout jednu třetinu počtu členů zastupitelstva. Pokud v obci dojde k tomu, že má méně než 15 zastupitelů, rada není volena. V takovém případě její funkci zastává starosta a některé záležitosti jsou svěřeny zastupitelstvu.³⁸

Náplně rady jsou dané § 102 odst. 2 Zákona č. 128/2000, o obcích. Mezi tyto náplně patří zabezpečování hospodaření obce dle schváleného rozpočtu, rada také zřizuje komise rady, uzavírá nájemní smlouvy apod. Obecní rada je tvůrcem návrhů v rámci zastupitelského jednání.³⁹

Rada obce pořádá schůze, které nejsou na rozdíl od schůzí zastupitelstva obce veřejné. Schůze rady obce nejsou pravidelné, pořádají se pouze podle potřeby. Při rozhodování je nutné, aby souhlasila nadpoloviční většina všech členů rady obce jako u zastupitelstva obce. Rada je schopná dojít k usnesení pouze je-li přítomna nadpoloviční většina všech členů.⁴⁰

3.4.5 Komunální systém v ČR

Komunální systém a postavení municipalit vůči vládě z hlediska pravomocí či stupně politické a finanční nezávislosti se v jiných státech liší, stejně jako kompetence a politická relevance orgánů obcí.⁴¹

Dle postavení starosty autoři rozlišují čtyři typy komunálního uspořádání. Jedná se o systém silného starosty, systém vůdce výboru, kolektivní vedení a systém manažerského výboru. Silný starosta je přímou autoritou a ovládá většinu v zastupitelstvu, vykonává také exekutivní pravomoci. V systému vůdce výboru starosta nemusí být jasným

³⁸ § 99 Zákona č. 128/2000, o obcích.

³⁹ § 102 odst. 1 Zákona č. 128/2000, o obcích.

⁴⁰ § 101 Zákona č. 128/2000, o obcích.

⁴¹ RINGLEROVÁ, Z. Typologie komunálních systémů. In Jüptner, POLINEC. (eds.) *Evropská lokální politika 2*. (2009) Praha: Institut politologických studií FSV UK. s. 159

politickým vůdcem obce ani nemusí mít kontrolu nad zastupitelstvem. Exekutivní moc je zde rozdělena mezi starostu a kolektivní orgány.⁴²

Ve třetím systému již starosta nemá přímou autoritativní funkci a obci více reprezentuje. Členové zastupitelstva jako kolektivní orgán společně vykonávají exekutivní moc na základě kolektivního vedení. Poslední typ, systém manažerského výboru, exekutivní funkce svěřuje do rukou profesionální administrativy, starosta má jen reprezentativní funkci.⁴³

Na českém území se systémy v průběhu let měnily. Před vznikem ČSR v roce 1918 se systém podobal systému vůdce výboru, po vzniku ČSR bylo provozováno kolektivní vedení. V roce 1945 byl systém zrušen, komunální samospráva byla omezena a nastoupily do funkce Národní výbory.⁴⁴

V ČR bylo postavení starosty upevněno v roce 1990, kdy se republika začala řadit mezi systémy kolektivního vedení. Starostou může být pouze dospělý občan dané obce s trvalým bydlištěm v obci. Hlavními pozicemi v komunálním systému jsou starosta, místostarosta a členové rady obce. Obce s menším počtem obyvatel, které si volí méně než 15 zastupitelů, nemusí ustanovit radu obce a kolektivní rozhodování tak přechází na starostu, který tím získává silnou autoritativní pozici jako v prvním systému. (Zákon č. 128/2000 Sb.).⁴⁵

V obci Čeperka došlo v posledních letech ke změně systému. Dříve se zastupitelstvo skládalo z 15 členů, mezi nimiž byl starosta, místostarosta a pětičlenná rada obce. V komunálních volbách 2018 již bylo voleno pouze 11 zastupitelů, rada obce byla zrušena a povinnosti rady byly přeneseny na zastupitelstvo obce. Důvodem byl zejména nezájem občanů o politické působení v obci.

3.4.6 Kontrola výkonu působnosti

Kontrola výkonu je prováděna za účelem zjištění a ověření, zda orgány obcí dodržují zákony a další právní předpisy, toto platí rovněž v rámci přenesené působnosti včetně vládních usnesení a směrnic ústředních správních úřadů a dle ustanovení § 129 odst.

⁴² MOURITZEN, Poul Erik a James H. SVARA. Leadership at the apex: politicians and administrators in Western local governments. Pittsburgh: University of Pittsburgh Press, c2002. s. 302

⁴³ Tamtéž, s. 303

⁴⁴ ČOPÍK, Jan. Proměny a kontinuita české komunální politiky: územní samospráva v nové době (1850-2010). Praha: Scriptorium, 2014. s. 31

⁴⁵ Tamtéž, s. 31

3 písm. b) Zákona č. 128/2000, o obcích. Ministerstvo vnitra provádí kontrolu samostatné působnosti obce a krajský úřad vykonává kontrolu v rámci působnosti přenesené. Pověření zaměstnanci ministerstva a krajských úřadů mají tuto výše zmiňovanou kontrolu na starosti.

Pověřené osoby oznámí starostovi, že došlo k zahájení či ukončení kontroly. V případě, že se jedná o kontrolu v působnosti přenesené, dochází k oznámení této skutečnosti tajemníkovi obecního úřadu a nebyla-li tato funkce tajemníka zřízena, informace dostává starosta obce. Při každé kontrole je vydán protokol. Kontrolující v protokolu o kontrole uvádí, jak tato kontrola dopadla a rovněž dochází ke shrnutí poznatků, které z kontroly vyplývají. Obecní orgán může od kontrolujícího obdržet seznam dalších úkolů, jež stanoví zákon a rovněž může dojít k uložení provedení nápravy nevhodných postupů či nedostatků. Představitel obce (starosta), který dostává informaci ohledně kontroly a jejího zahájení, má právo na podání námitek proti tomuto kontrolnímu protokolu. Pro podání námitek je lhůta 15 dnů od převzetí protokolu.⁴⁶

3.4.7 Příslušnost

Příslušností rozumíme oprávněnost rozhodovat o podání a je možné ji rozdělit na věcnou a místní. Místní příslušnost řeší problém, kdo je rozhodujícím orgánem o konkrétní věci na úrovni samosprávného celku. Součástí věcné příslušnosti je i příslušnost funkční, která se řídí vnitřními předpisy správního orgánu. Rovněž se zabývá problematikou toho, která organizační jednotka konkrétního správního orgánu bude o věci rozhodovat.⁴⁷

Zákon č. 128/2000, o obcích v § 130 určuje, že obecní úřad je správním orgánem obce, pokud však nedošlo k jinému stanovení, to pak zahrnuje zvláštní orgány obce, komise určené, aby projednávaly přestupky nebo rozhodovaly o sankcích za správní delikty dle zákona o obcích. Hovoříme-li o příslušnosti věcné, může docházet k nejasnostem, které jsou součástí třetí části zákona o obcích v § 133, pravidla při sporech o věcnou příslušnost.⁴⁸

⁴⁶ KOPECKÝ, Martin. Právní postavení obcí a krajů-základy komunálního práva. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2017. s. 163

⁴⁷ PAVLÍK, Marek. Jak úspěšně řídit obec a region: cíle, nástroje, trendy, zahraniční zkušenosti. 1. vyd. Praha: Grada, 2014. s. 228

⁴⁸ § 99 Zákona č. 128/2000, o obcích

Věcná příslušnost může být díky správnímu řádu změněna a upravena podle § 131 zákona o obcích. Jedná se o případy atrakce a delegace. Delegace nastává v případě, že nadřízený správní orgán může pomocí usnesení pověřit jiný věcně příslušný podřízený správní orgán v jeho správním obvodu, aby danou věc projednal či o ní rozhodnul. O atrakci hovoříme v případě převzetí věci nadřízeného správního orgánu v rámci podnětu, který podá příslušný správní orgán či na účastníkovu žádost a tato věc je převzata od správního orgánu, jež je podřízen a ten také rozhoduje jako správní orgán nižšího stupně.⁴⁹

Místní příslušnost vychází z právního stavu, jež určuje soudobý správní řád. Místní příslušnost má za úkol určit věcně příslušný správní orgán, jež je kompetentní v rámci územní působnosti k vedení správního řízení. Za hlavní kritérium k tomu, aby bylo možné určit místní příslušnost, je považováno místo činnosti účastníka řízení. V řízeních, týkajících se nemovitostí se tato místní příslušnost určuje dle sídla dané nemovitosti. V rámci dalších případů je tato místní příslušnost určována dle místa, ve kterém má fyzická osoba trvalý pobyt a dle sídla, jež je rozhodující u osob právnických.⁵⁰

V případě existence většího počtu místně příslušných správních orgánů dochází k tomu, že řízení je vedeno tím, u něhož byla žádost poprvé podána či došlo jako první k učinění úkonu z moci úřední (není-li dohodnuto jinak). Jde-li o ostatní případy, pak dochází k určení místní příslušnosti díky usnesení nejbližším společným nadřízeným správním orgánem. Dle § 178 správního řádu se pak rozhodne o správním orgánu, jenž je nadřízen.

V případě, že nedošlo ke zřízení takového orgánu, je místní příslušnost určena pomocí usnesení ústředního správního řádu, do jehož působnosti věc, o které má být rozhodnuto, spadá. Dojde-li podání správnímu orgánu, kterému podání z věcného ani místního hlediska nepřísluší, je jeho povinností, aby toto podání bylo postoupeno, a to bez zbytečných odkladů příslušnému správnímu orgánu a současně je jeho povinností uvědomit podatele.⁵¹

⁴⁹ § 101 Zákona č. 128/2000, o obcích

⁵⁰ Zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území ČR a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů

⁵¹ Ustanovení § 2 odst. 3 obchodního zákoníku

3.4.8 Působnost obce

Podle působnosti můžeme rozdělit obce na základní dva typy, obce s přenesenou působností a se samostatnou působností. Obec se samostatnou působností je oprávněna k výkonu vlastní samosprávy a rovněž dochází ke správě záležitostí v souladu se zákony.

Obec samostatně řeší otázky uspokojování potřeb občanů ohledně bydlení, dopravy, vzdělávání, kulturního rozvoje apod. Pokud při realizaci vytyčených cílů nastanou komplikace, které sama obec nedokáže vyřešit, může dojít k navázání účelové spolupráce s jinou obcí. Spolupráce je výhodná pro obě strany, k naplnění cílů dochází rychleji a jednodušeji. Jedná se například o zajištění vodovodů, zlepšení dopravní infrastruktury, řešení komunikací apod.⁵²

Obec se samostatnou působností může podle zákona č. 128/2000 Sb., o obcích udělovat čestné občanství, sestavovat rozpočty, ukládat pokuty za správní delikty, zajišťovat hospodaření obce, zřídit obecní policii, pořádat volby do zastupitelstva obcí a místní referendum, spolupracovat s obcemi ČR i jiných států apod.

Obce s přenesenou působností vykonávají a plní povinnosti, které jim byly svěřené státem. Úkony nevykonávají jménem svým, ale jménem státu. Jedná se např. o evidenci obyvatel, udělování povolení, působnost stavebního nebo matričního úřadu apod. Stát přenáší povinnost zabezpečit plnění těchto úkolů na obec a kompenzuje finanční náklady obcím, které tyto povinnosti plní. Obec s přenesenou působností podle výkonu státní správy můžeme rozdělit na obec se základním rozsahem výkonu přenesené působnosti, obec s pověřeným obecním úřadem a obec s rozšířenou působností. Dané dělení se odvíjí od rozsahu působení obce.⁵³

3.5 Hospodaření obce

Finanční hospodaření obcí lze definovat jako získávání finančních prostředků pro chod a činnost obce tak, aby bylo umožněno plnění cílů, které jim byly svěřené a obec si je stanovila splnit. Obec by se měla snažit o vyrovnané hospodaření, kterého v současnosti není snadné dosáhnout, jelikož dochází k zadlužování veřejných rozpočtů.⁵⁴

⁵² VODÁKOVÁ, Jana. *Nástroje ekonomického řízení ve veřejném sektoru*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2013. s. 205

⁵³ PAVLÍK, Marek. *Jak úspěšně řídit obec a region: cíle, nástroje, trendy, zahraniční zkušenosti*. 1. vyd. Praha: Grada, 2014. s. 239

⁵⁴ NAHODIL, F a kol. *Veřejné finance v České republice*. 2009. s. 311

Finanční hospodaření obcí je součástí veřejné rozpočtové soustavy a patří mezi klíčové rozpočty EU. Každý rok je stanovený státní rozpočet spjatý s rozpočtem EU, jehož příjmy a výdaje jsou dány zákonem 474/2017 Sb., o státním rozpočtu. Rozpočtové období trvá vždy jeden kalendářní rok.⁵⁵

Státní rozpočet navrhuje ministerstvo financí, vláda jej projednává a poté je předložen návrh rozpočtu Parlamentu ČR. V parlamentu dochází k trojímu čtení návrhu, poté může být návrh schválen. Pokud není návrh schválen do konce roku, stát hospodaří podle rozpočtového provizoria, tudíž se příjmy a výdaje řídí podle předešlého roku.⁵⁶

3.5.1 Rozpočet obce

„Rozpočet územního samosprávného celku nebo svazku obcí je finančním plánem, jímž se řídí financování činnosti územního samosprávného celku nebo svazku obcí.“⁵⁷
Z finančního hlediska je pro obec rozpočet nejdůležitějším východiskem pro uspořádání příjmů a výdajů. Každá obec hospodaří podle vlastního rozpočtu.

Schválením rozpočtu obec vymezuje finanční období, které je pro hospodaření velmi důležité. Rozpočtový proces územních samospráv se v ČR řídí zákonem č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů. Zákon stanovuje pravidla pro hospodaření s finančními prostředky obcí a zřizování právnických osob. Rozpočet můžeme členit na základní tři druhy; vyrovnaný, přebytkový (příjmy převyšují výdaje) nebo schodkový (výdaje převyšují příjmy).

V případě získání dotací z fondů EU se stanovuje kontrolní systém, za který zodpovídá přímo stát. Na kontrole se podílí certifikační orgán, auditní orgán i Odbor strukturálních fondů MFČR. Kontroluje se také míra naplnění stanovených cílů.⁵⁸

Jedním z důležitých rozhodovacích podkladů o rozpočtech představuje rozpočtový výhled. Rozpočtový výhled obsahuje dlouhodobé závazky, úvěry a jiné smluvní vztahy. Sestavuje se na období až pěti let a slouží jako podklad pro plánování budoucích nebo rozsáhlých investic, čímž pomáhá k plynulejšímu chodu obce. Rozpočet by se měl sestavovat na základě výhledu.⁵⁹

⁵⁵ KADEŘÁBKOVÁ, J. a J. PEKOVÁ, *Územní samospráva - udržitelný rozvoj a finance*. 2012. s. 157

⁵⁶ NAHODIL, F a kol. *Veřejné finance v České republice*. 2009. s. 311

⁵⁷ Zákon č. 250/2000 Sb.

⁵⁸ KADEŘÁBKOVÁ, J. a J. PEKOVÁ, *Územní samospráva - udržitelný rozvoj a finance*. 2012. s. 164

⁵⁹ NAHODIL, F a kol. *Veřejné finance v České republice*. 2009. s. 325

Hospodaření obce sleduje Ministerstvo financí ČR (MFČR), které posuzuje hospodaření obce pomocí informativních a monitorovacích ukazatelů. Informativní ukazatele vypovídají o objektivní finanční situaci města s ohledem na počet obyvatel a jeho příjmy. Řadí se mezi ně např. úroky, zadluženost, aktiva, cizí zdroje, stavy účtů, dluhopisy, 8leté saldo a další. Monitorující ukazatele zahrnují podíl cizích zdrojů k celkovým aktivům (v %) a běžnou likviditu.⁶⁰

Obec musí neustále hledat zdroje finančních příjmů. Podle Zákona č. 250/2000 Sb. o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů čerpá obec příjmy zejména z vlastního majetku a majetkových práv, z výsledků vlastní činnosti, z hospodářské činnosti právnických osob, z místních poplatků, ze správní činnosti a další. Podle zmíněného zákona musí obec prioritně hradit splátky na úvěry či půjčky, závazky vyplývající pro obec z plnění povinností uložených jí zákony, výdaje na vlastní činnost obce, výdaje spojené s výkonem státní správy a další.

3.5.2 Rozpočtový proces

Rozpočet prochází třemi etapami. První etapou je sestavování, následuje schvalování a plnění rozpočtu. Sestavování rozpočtu je první a nejdůležitější etapou. Začít se sestavováním rozpočtu na příští rok je nutné před koncem rozpočtového roku. Základem pro sestavování rozpočtu jsou informace z loňského roku a rozpočtový výhled. Jedním z faktorů, které je potřeba do rozpočtu zahrnout, je zohlednění vývoje výnosů ze sdílených daní. Za tímto účelem vydává ministerstvo financí daňové predikce pro následující rok.⁶¹

Rozpočet se skládá z části příjmové a výdajové. Hlavní částí výdajů tvoří výdaje pro běžnou provozní činnost, které mají přednost před kapitálovými výdaji. Rozpočet musí být připravován v reálných číslech. Důležité je apelovat na nadhodnocování plánovaných příjmů, aby nedošlo ke vzniku schodku.⁶²

Návrh rozpočtu musí být nejméně 15 dnů před zasedáním zastupitelstva zveřejněn, vyvěšený na úřední desce obce a přístupný 24 hodin denně, např. na webových stránkách. Hlavním důvodem zveřejnění návrhu rozpočtu je umožnit občanům spolupodílet

⁶⁰ Ministerstvo financí, <https://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/uzemni-rozpocty/hospodareni-obci/monitoring-hospodareni-obci> (online)

⁶¹ VODÁKOVÁ, Jana. *Nástroje ekonomického řízení ve veřejném sektoru*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2013. s. 209

⁶² LAJTKEROVÁ, E. *Veřejné finance v České republice – teorie a praxe*. 2013. s. 42

se na hospodaření obce. Občané mohou k rozpočtu vznést připomínky nebo podněty. Ovšem záleží na zastupitelstvu, zda budou podněty zohledněny.

V případě, že obec neschválí rozpočet před koncem roku, bude v novém roce hospodařit podle pravidel rozpočtového provizoria. Podle obecných principů právních předpisů EU o finančním hospodaření musí obce s finančními prostředky vynakládat hospodárně, účelně a efektivně.⁶³

Po schválení rozpočtu je třeba kontrolovat a dohlížet na jeho plnění. Kontrola hospodaření se týká i organizací, které jsou napojené na obecní rozpočet (např. příspěvkové organizace, akciové společnosti).⁶⁴ Při plánování rozpočtu nemůže dojít k naplánování přesné výše příjmů a výdajů obce. Z těchto důvodů se používají rozpočtová opatření. Pomocí rozpočtových opatření může dojít k úpravě rozpočtu, a to na základě organizačních, metodických nebo věcných změn.⁶⁵

3.5.3 Závěrečný účet

Závěrečný účet lze definovat jako souhrnné zpracování údajů týkající se ročního hospodaření územního samosprávného celku a svazku obcí. Vypracovává se po skončení kalendářního roku. Závěrečný účet obsahuje údaje o tom, jak je plněn rozpočet, jeho příjmy a výdaje v rámci plného členění dle rozpočtové skladby, rovněž obsahuje informace o tom, jak bylo hospodařeno s majetkem či jak byly tvořeny a použity peněžní fondy, aby došlo ke zhodnocení finančního hospodaření právnických osob a územního samosprávného celku. Součástí závěrečného účtu je vyúčtování finančních vztahů jak vůči rozpočtu státnímu, tak se jedná o rozpočty krajů, obcí, státních fondů, Národního fondu či hospodaření dalších osob.⁶⁶

Zveřejnit závěrečný účet a jeho návrh má na starosti územní samosprávný celek, který rovněž zveřejňuje zprávu o výsledku přezkoumání hospodaření na svých internetových stránkách a na úřední desce nejméně 15 dnů přede dnem zahájení jeho projednávání na zasedání zastupitelstva. Na internetových stránkách se zveřejňuje úplné znění návrhu a součástí je rovněž zpráva zahrnující výsledek hospodaření a jeho

⁶³ PAVLÍK, Marek. Jak úspěšně řídit obec a region: cíle, nástroje, trendy, zahraniční zkušenosti. 1. vyd. Praha: Grada, 2014. s. 189

⁶⁴ Zákon č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole ve veřejné správě a o změně některých předpisů, § 9.

⁶⁵ VODÁKOVÁ, Jana. Nástroje ekonomického řízení ve veřejném sektoru. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2013. s. 104

⁶⁶ VODÁKOVÁ, Jana. Nástroje ekonomického řízení ve veřejném sektoru. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2013. s. 125

přezkoumání. Na úřední desce může dojít ke zveřejnění návrhu v užším rozsahu a v rámci něj jsou obsaženy informace o tom, jak byly plněny rozpočtové příjmy a výdaje dle nejvyšších jednotek druhového třídění rozpočtové skladby a rovněž je zde obsažena závěrečná zpráva o výsledku přezkoumání hospodaření. Zveřejnění musí trvat až do schválení závěrečného účtu.⁶⁷

Závěrečný účet se uzavírá souhlasem s celoročním hospodařením, na základě něhož dochází k přijetí opatření územního samosprávného celku a svazku obcí, která jsou nutná k tomu, aby byly napraveny chyby a nedostatky, jež byly zjištěny. Zároveň dojde k vyvození závěrů vůči těm, kteří díky svému jednání zapříčinili škodu územnímu samosprávnému celku či svazku obcí.⁶⁸

3.6 Rozvoj obce

Rozvoj obce se podle Pavlíka⁶⁹ zakládá na strategickém řízení samosprávy. Řízení obce a jeho legislativní úprava je obsažena v §38 odst. 1 zákona č. 128/2000 Sb. a §4 odst. 2, č. 320/2001 Sb. Zákona o finanční kontrole. Obecně musí hospodaření být účelné a hospodárné, vize města jasná a srozumitelná a obec by měla splňovat princip 3E.

Princip 3E (economy, efficiency, effectiveness) úzce navazuje na ekonomické řízení a zakládá se na hospodárnosti, účelnosti a efektivnosti. Obec se snaží o minimalizování výdajů k zajištění svých cílů, zároveň dodržuje odpovídající kvalitu. Prostředky musí být využívány účelně a zajišťovat optimální míru dosažených cílů. Efektivnost se zakládá na využití veřejných prostředků s cílem dosažení nejlepších možných výsledků vůči množství vynaložených prostředků.⁷⁰

3.6.1 Financování rozvoje z veřejných rozpočtů

Menší územní samosprávní celky mají často poměrně omezené příjmy, které jsou adekvátní pro jejich udržování a správu, na rozvoj však zpravidla samostatně nedostačují. Mnohé projekty vyžadují milionové investice, které je nemožné hradit z obecního rozpočtu. Obce proto často využívají možnosti získání dotace z veřejných zdrojů,

⁶⁷ Zákon č. 250/2000 Sb.

⁶⁸ Příručka pro starostu. 2012. s. 16

⁶⁹ PAVLÍK, Marek. Jak úspěšně řídit obec a region: cíle, nástroje, trendy, zahraniční zkušenosti. 1. vyd. Praha: Grada, 2014. s. 192

⁷⁰ VODÁKOVÁ, Jana. Nástroje ekonomického řízení ve veřejném sektoru. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2013. s. 201

např. zdrojů EU, kraje i státu.⁷¹ V obci Čeperka se touto cestou financují projekty rozvoje pravidelně a často se jedná o hlavní zdroje financování.

Získání dotace z veřejného rozpočtu je poměrně dlouhým procesem, který se vyznačuje rozsáhlou administrativou. Jako příklad autorka práce uvádí postup pro získání dotace z EU, kterým se obec Čeperka musela řídit např. v roce 2016, kdy z dotací EU uhradila 90 % nákladů na pořízení nového hasičského vozu.

První krok k získání dotace EU je zhotovení podrobného projektového záměru. Žadatel jeho prostřednictvím prezentuje, k čemu peníze potřebuje a jakým způsobem je hodlá využít. Projekt má přesně definovaný cíl, cílové skupiny, strukturu, rozpočet a financování. Žadatel si vybírá operační program, který koresponduje s jeho projektem.

Následně podává žádost o podporu, klíčový dokument, který rozhoduje o budoucím získání dotace. Žádost se podává prostřednictvím elektronického systému na základě metodických postupů EU. Žádost je poté posouzena řídicím orgánem na základě hodnotících kritérií, se kterými se žadatel může seznámit v příručce.

V současném programovém období 2014–2020 došlo ke sjednocení pravidel a zvýšení transparentnosti celého procesu. Žadatelé jsou o výsledku hodnocení projektů informováni a mohou se proti zamítnutí odvolat, což v minulém programovém období nebylo možné.

Žadatel schváleného projektu podepisuje smlouvu s podmínkami realizace projektu, která zahrnuje např. pravidla pro výběr dodavatelů, zásady archivace dokladů, povinnou publicitu a další. Peníze žadatel získává na základě žádosti o platbu, a to „ex-post“ (po dokončení projektu), „ex-ante“ (před započítáním projektu), případně kombinovanou formou. Žadatel je povinen dokládat faktury a další průkazný materiál o realizaci projektu. Poskytnutá částka může být zkrácena o neprokázanou částku peněz bez doložených daňových dokladů.

Pro projekty platí povinnost publicity, dokládají se fotografie, píšou reportáže a články, které projekt prezentují dle pevných pravidel ve stanoveném rozsahu. Řídicí orgán sám provádí kontroly projektové dokumentace, fyzický stav projektu, finanční průkaznost a další. Kontroly mohou být plánované i namátkové.

Posledním významným krokem žadatele je zajistit udržitelnost projektu bez dotací po dobu, která je uzavřena ve smlouvě, nejčastěji minimálně pět let. Pokud žadatel

⁷¹ PAVLÍK, Marek. Jak úspěšně řídit obec a region: cíle, nástroje, trendy, zahraniční zkušenosti. 1. vyd. Praha: Grada, 2014. s. 194

nedodrží podmínku udržitelnost projektu, jsou mu uloženy sankce dle podmínek ve smlouvě.⁷²

⁷² Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2018. Postup realizace projektů [online]. *dotaceEU.cz 2014* [cit. 8.2.2019]. Dostupné <http://dotaceeu.cz/cs/Jak-na-projekt>

4 Případová studie obce Čeperka

4.1 Obecná charakteristika obce Čeperka

Obec Čeperka se nachází mezi městy Pardubice a Hradec Králové a je součástí Pardubického kraje, který se dále dělí do čtyř okresů; Pardubice, Ústí nad Orlicí, Chrudim a Svitavy. Okres je statistickou územní jednotkou na úrovni LAU 1 (dříve NUTS 4), která byla zavedena v ČR s účinností od 1. 9. 1999. Krajským a zároveň okresním městem pro obec Čeperka je město Pardubice.

Vznik obce je datován koncem 18. století, kdy na území vzniklo 17 nových osad a postavilo se 451 domů. Obec získala jméno po největším rybníce v dějinách Čech, Velká a Malá Čeperka. První záznamy obce pocházejí z roku 1789. Začátkem 19. století čítala obec Čeperka 21 domů a do současnosti se rozrostla o 400 dalších domů a dále se rozvíjí.

Obec Čeperka tvoří části Malá Čeperka a Čeperka, o celkové výměře 11,33 km². Celé území je z funkčního hlediska různorodé. Nachází se zde hustě obydlené oblasti i oblasti veřejné zeleně, zemědělské půdní fondy, veřejná infrastruktura, lesy, část oblasti Elektrárny Opatovice n/L, hřbitov i sportovní areály (hasičské hřiště, tenisové kurty, nohejbalové hřiště a několik dětských hřišť).

V obci Čeperka se nachází mateřská i základní škola, kterou navštěvují místní děti, střední škola se zde nenachází. Obec má vlastní obecní knihovnu a Kinokavárnu přímo v budově obecního úřadu. Na pozemku vedle základní školy se nachází Dům služeb, ve kterém jsou umístěny obchody, obecní moštárna, kosmetický a masážní salón. Zdravotní středisko obec nemá zřízené, pouze jednou týdně dojíždí do obce lékař. Lékař navštěvuje domácnosti starších a nemožoucích spoluobčanů v rámci zajištění adekvátní zdravotní péče obyvatel.

Charakteristiky naznačují, že Čeperka je pouze malou obcí, která svým občanům poskytuje základní péči a veřejné statky. Rozvoj veřejných statků a služeb je pro zlepšování životní úrovně místních občanů zásadní.

4.2 Sociometrická charakteristika

Základními informacemi o obyvatelstvu v obci jsou data, která se týkají demografie a demografického vývoje obce. Tyto informace jsou shromažďovány a zveřejňovány Českým statistickým úřadem (ČSÚ) a konkrétně zahrnují údaje ze sčítání lidu, počtu mužů

a žen v obci Čeperka a průměrného věku obyvatel. ČSÚ zveřejňuje údaje platné vždy k datu 1. 1., které byly nashromážděny a zpracovány za minulý kalendářní rok.

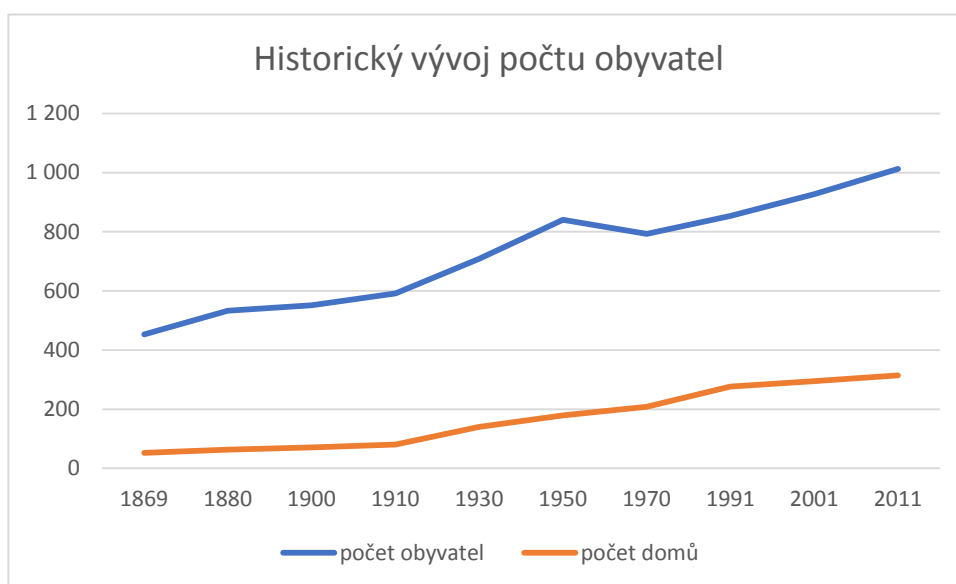
Následující kapitola obsahuje získané demografické údaje ze sčítání lidu v obci Čeperka ze současných let i z historického hlediska. Nárůst počtu obyvatel souvisí s rozvojem obce, jejího území i veřejných statků.

Tabulka 1: Historický vývoj počtu obyvatel Čeperka, 1869-2011

rok	1869	1880	1900	1910	1930	1950	1970	1991	2001	2011
počet obyvatel	453	533	551	592	709	841	793	854	927	1 013
počet domů	52	63	71	80	140	179	208	276	295	314

Zdroj: vlastní zpracování podle⁷³

Graf 1: Historický vývoj počtu obyvatel a domů Čeperka, 1869-2011

Zdroj: vlastní zpracování podle⁷³

Počet obyvatel v obci Čeperka stoupá konstantně již od druhé poloviny 19. století do současnosti. K jedinému poklesu došlo v období mezi lety 1950 – 1970, důvodem mohlo být např. vystěhovávání Čechů do států západní Evropy po druhé světové válce. Po uzavření hranic v roce 1968 však počet obyvatel začal opět stabilně narůstat.

⁷³ Historický lexikon obcí ČR. 1869-2011 [online]. czso.cz [cit. 10. 2. 2019]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/historicky-lexikon-obci-1869-az-2015>

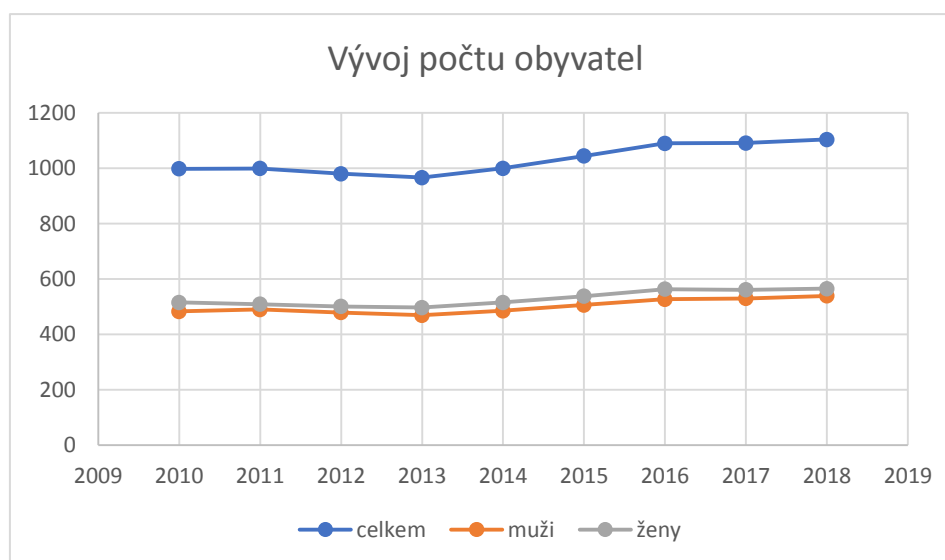
S nárůstem počtu obyvatel souvisí také potřeba rozvoje obce, která musí obyvatelům zajišťovat veřejné statky jako dopravní infrastrukturu, zdravotnictví, veřejný pořádek a další. S nárůstem počtu obyvatel souvisí také nárůst počtu domů v obci. Rozvíjejí se hranice obce a zvětšuje její území. Nárůst počtu domů je viditelný zejména od roku 1910 až do začátku 21. století. Počet domů se od roku 1869 zvýšil téměř o šestinásobek.

Tabulka 2: Počty obyvatel a průměrný věk obyvatel, 2010-2018

rok	Počet obyvatel			Průměrný věk		
	celkem	muži	ženy	celkem	muži	ženy
2010	998	483	515	40,6	40,5	40,7
2011	999	490	509	41,2	41,5	40,8
2012	980	479	501	41,7	42,0	41,4
2013	966	469	497	42,4	42,8	42,0
2014	1000	485	515	41,7	41,7	41,8
2015	1044	506	538	42,0	42,0	42,0
2016	1090	527	563	41,8	42,0	41,6
2017	1091	530	561	42,2	42,1	42,3
2018	1104	539	565	42,1	42,0	42,2

Zdroj: vlastní zpracování podle⁷⁴

Graf 2: Vývoj počtu obyvatel

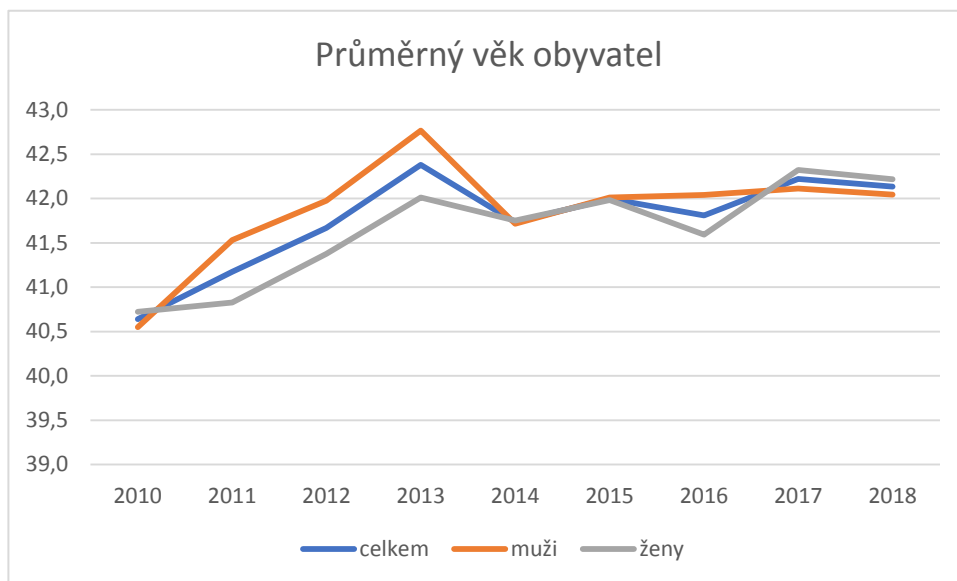

Zdroj: vlastní zpracování⁷⁵

⁷⁴ Český statistický úřad. Počty obyvatel v obcích ČR, 2010 – 2018 [online]. czso.cz [cit. 10. 2. 2019]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/pocet-obyvatel-v-obcich-see2a5tx8j>

Od roku 2011 počet obyvatel v obci začal mírně klesat až do roku 2013, kdy se situace změnila, a začalo docházet k trendu nárůstu obyvatel, který trvá až do současnosti. Od roku 2010 do roku 2018 v obci přibýlo 106 obyvatel s trvalým bydlištěm. Poměr mužů a žen v obci je stabilní, klesá a narůstá společně s hlavní křivkou. Počet žen je vždy mírně vyšší než počet mužů.

Graf 3: Průměrný věk obyvatel

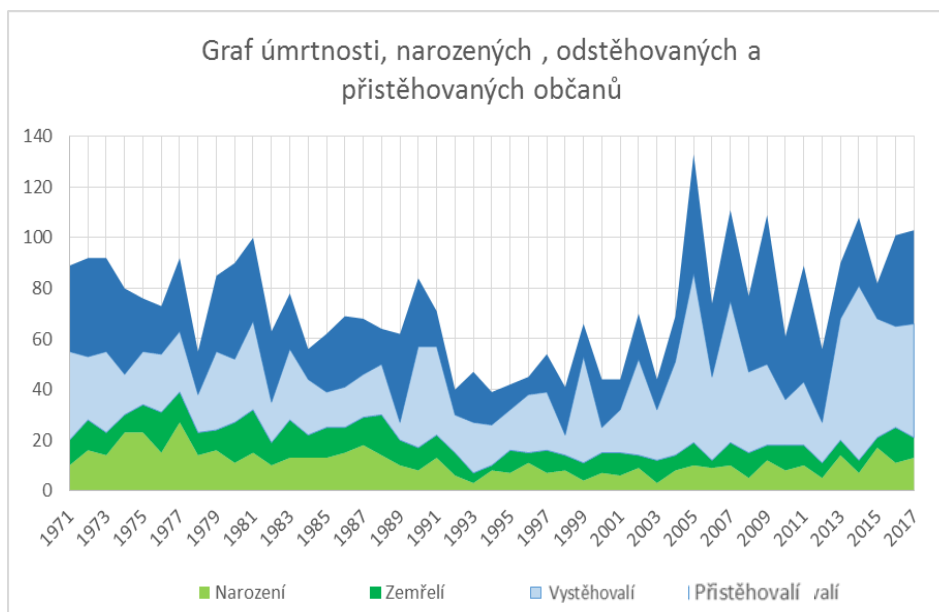
Zdroj: vlastní zpracování⁷⁶

Mezi lety 2010 a 2013 průměrný věk všech obyvatel stoupl o necelé 3 roky. Následně došlo k prudšímu poklesu, zejména u průměrného věku žen. Průměrný věk mužů zůstal relativně stabilní. Přestože byl mezi lety 2011-2013 průměrný věk mužů vyšší, v současnosti jsou hodnoty u mužů a žen relativně vyrovnány a průměrný věk žen je pouze mírně vyšší.

⁷⁵ Český statistický úřad. Počty obyvatel v obcích ČR, 2010 – 2018 [online]. czso.cz [cit. 10. 2. 2019]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/pocet-obyvatel-v-obcich-see2a5tx8j>

⁷⁶ Český statistický úřad. Počty obyvatel v obcích ČR, 2010 – 2018 [online]. czso.cz [cit. 10. 2. 2019]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/pocet-obyvatel-v-obcich-see2a5tx8j>

Graf 4: Úmrtnost, natalita, mortalita a migrace, 1971 – 2017

Zdroj: Obecní úřad Čeperka⁷⁷

Natalita v obci mírně převyšuje nad mortalitou zhruba o 5-15 osob ročně, což prokazuje, že nárůst počtu obyvatel je způsoben pouze z malé části přirozeným přírůstkem. Počty narozených a zemřelých jsou v obci poměrně malé a vyrovnané, největší počet narozených i zemřelých byl obci roku 1977. Migrace v obci je oproti přirozenému přírůstku a úbytku obyvatelstva výrazně vyšší, přičemž většinu přírůstku obyvatelstva od roku 1971 vždy způsobilo přistěhování nových obyvatel. Přistěhovalí vždy převyšují svým počtem vystěhovalé obyvatele, což prokazuje příčinu nárůstu počtu obyvatelstva. K nejvyššímu nárůstu došlo v roce 2005, kdy se do obce přistěhovalo více než 130 osob. Dle grafu byly nárůsty přistěhovalých obyvatel skokové, zejména po začátku 21. století.

4.2.1 Shrnutí sociometrických údajů

Z historického hlediska došlo k nejvýraznějšímu rozvoji obce dle sociometrických ukazatelů během 20. století. Počet obyvatel se od roku 1869 zvýšil téměř o šestinásobek, což indikuje potřebu rozvoje obce a růstu veřejných statků. V současných letech žije v obci zhruba 1000 obyvatel, přičemž jejich počet vzrostl mezi lety 2010 a 2018 z 998 na 1 104

⁷⁷ Obecní úřad Čeperka [online]. ceperka.cz [cit. 14. 2. 2019]. Dostupné z: <http://www.ceperka.cz/hospodareni-obce/ds-5934/p1=8675>

osob. Průměrný věk obyvatel v obci se pohybuje v mírně přes 40 let, počet mužů a žen v obci je téměř vyvážený.

4.3 Zastupitelstvo a starostka obce Čeperka

Mezi orgány obce Čeperka patří starostka obce, místostarosta, zastupitelstvo obce a Obecní úřad Obce Čeperka. Zastupitelstvo obce bylo do roku 2018 tvořeno patnácti zastupiteli, ze kterých byla volena rada o počtu 5 zastupitelů. Od komunálních voleb 2018 má zastupitelstvo nově pouze 11 členů. Následující tabulka porovnává kandidátky za poslední tři volební období včetně současného.

Tabulka 3: Porovnání zastupitelstev obce Čeperka

Číslo	2010-2014	2014-2018	2018-2022
1.	Jaroslav Bačina	Kristina Vosáhlová	Kristina Vosáhlová
2.	Kristina Vosáhlová	Jiří Doležal	Rudolf Krčál
3.	Jaroslav Černík	Rudolf Krčál	Petr Lorenc
4.	Zdeněk Němeček	Josef Syrůček	Milan Jirásek
5.	Josef Syrůček	Jaroslav Černík	Jaroslav Černík
6.	Petr Lorenc	Petr Lorenc	Hana Grimová
7.	Jiří Doležal	Jiří Veniger	Bc. Lucie Rolová
8.	Vlastimil Kohout	Bc. Lucie Rolová	Martin Dostál
9.	David Morávek	Zdeněk Bouz	Vlastimil Kohout
10.	Miroslav Černohorský	Lenka Stolínová	Jiří Veniger
11.	Jiří Veniger	Milan Jirásek	Josef Syrůček
12.	František Šůra	Hana Grimová	-
13.	Zdeněk Němeček ml.	Ing. Jaroslava Jičínská	-
14.	Rudolf Krčál	Vlastimil Kohout	-
15.	Martin Dostál	Martin Dostál	-

Zdroj: vlastní zpracování podle⁷⁸

⁷⁸ Zastupitelstvo obce Čeperka. 2010 – 2018 [online]. volby.cz [cit. 28. 2. 2019]. Dostupné z: <https://volby.idnes.cz/komunalni-volby-2014.aspx?t=4&o=9&o2=CZ0532&o3=574856>, <https://www.volby.cz/pls/kv2010/kv21111?xjazyk=CZ&xid=1&xv=23&xdz=1&xnumnuts=5302&xobec=574856&xstrana=53>

Necelé tři volební období byl starostou obce Čeperka Jaroslav Bačina, který však tragicky zemřel v roce 2013. Současná starostka Kristina Vosáhlová byla v této době místostarostkou, v zastupitelstvu působí již od voleb v roce 2006, kdy se poprvé stala zastupitelkou. V zastupitelstvu trvale již nejméně třetí volební období působí současný místostarosta Rudolf Krčál a zastupitelé Jaroslav Černík, Josef Syrůček, Petr Lorenc, Vlastimil Kohout, Jiří Veniger a Martin Dostál.⁷⁹

V roce 2018 nebyl do zastupitelstva zvolen žádný nový zastupitel, struktura zastupitelstva a jeho obsazení jsou zde relativně stálé. Radu obce v každém předešlém volebním období tvořilo prvních pět zastupitelů kandidátky. Významným členem zastupitelstva byl Jiří Doležal, ten se však rozhodl v roce 2018 již nekandidovat kvůli přílišnému množství svých pracovních povinností. Počet zastupitelů byl snížen a Rada obce zrušena zejména kvůli nezájmu některých zastupitelů opět kandidovat a obecný nezájem občanů o kandidování a komunální volby.⁸⁰

Zastupitelstvem bylo odsouhlaseno snížení počtu zastupitelů, došlo ke zrušení rady zastupitelů, čímž se urychlily rozhodovací procesy v obci. Kandidátka je vždy tvořena starostkou na prvním místě, následně místostarostou a občany, které starostka považuje za prospěšné pro obec. Nikdo z místních zastupitelů není členem žádné politické strany. Ve volbách v letech 2014 a 2018 bylo zaregistrováno jedno místní sdružení nezávislých kandidátů s názvem „Sdružení nezávislých kandidátů pro Čeperku.“ Sdružení klade důraz na samosprávu a aktivní podílení se občanů na rozvoji obce a komunity. Jeho členové (kandidáti) neboli celé zastupitelstvo mají zájem zajistit v obci fungující samosprávu a rozvoj obce a veřejných statků.⁸¹ Do voleb 2014 i 2018 bylo na kandidátní listině tolik lidí, kolik bylo obsazováno míst v zastupitelstvu. Ve volbách 2006 a 2010 byli kandidáti zapsaní na kandidátní listině ODS. Členem ODS byl pouze starosta Jaroslav Bačina. V obou letech se počet kandidátů rovnal počtu zastupitelů.

Starostka působí v zastupitelstvu od roku 2010. V roce 2010 proběhly komunální volby s minimální účastí voličů, z oprávněných 807 se jich zúčastnilo pouze 265, tedy 32,83 % voličů. Starostou se stal Jaroslav Bačina (194 preferenčních hlasů), místostarostkou respondentka Kristina Vosáhlová (190 preferenčních hlasů) Po tragické smrti starosty Jaroslava Bačiny v roce 2013 jeho funkci až do nových voleb převzala

⁷⁹ tamtéž

⁸⁰ Rozhovor č. 1 (starostka Kristina Vosáhlová)

⁸¹ Rozhovor č. 2 (místostarosta Rudolf Krčál)

Kristina Vosáhlová a v roce 2014 byla zvolena starostkou (287 preferenčních hlasů) s účastí 42,74 % voličů. Místostarostou se stal Rudolf Krčál s 231 preferenčními hlasy.

V roce 2018 vyhrála volby opět Kristina Vosáhlová s 330 preferenčními hlasy, Rudolf Krčál je nadále místostarostou obce.⁸²

V roce 2018, bylo v obci 905 oprávněných voličů, z toho přišlo volit 384 voličů. Účast ve volbách v roce 2018 byla 42,43 % voličů, téměř stejně jako v roce 2014. Počet získaných preferenčních hlasů Kristiny Vosáhlové se s každým volebním obdobím zvyšuje, což prokazuje spokojenost voličů s jejím přístupem ke správě obce.⁸³

Zastupitelstvo obce zasedá dle potřeby, zhruba jednou za dva měsíce. Místo pro konání veřejného zasedání je zasedací místnost Obecního úřadu. Zastupitelstvo od roku 2014 řešilo v obci následující investice.⁸⁴

- Zateplení budovy základní školy;
- Zateplení budovy mateřské školy;
- Nová okna v mateřské škole;
- Obecní kanalizace v Malé Čeperce;
- Nákup hasičského vozu;
- Nové komunikace obce (dopravní infrastruktura);
- Rozšíření vlakového koridoru a následné opravy komunikací;
- Pozemkové záležitosti;
- Inventarizace majetku;
- Pojištění majetku obce;
- Žádosti o dotace pro obec;
- Schvalování rozpočtu obce.

V nedávné době byl rozšířen hasičský vozový park o jedno vozidlo. Vozidlo bylo pořízeno Obecním úřadem obce Čeperka. Obec Čeperka si pořídila nový hasičský vůz

⁸² Zastupitelstvo obce Čeperka. 2010 – 2018 [online]. volby.cz [cit. 28. 2. 2019]. Dostupné z: <https://volby.idnes.cz/komunalni-volby-2014.aspx?t=4&o=9&o2=CZ0532&o3=574856>, <https://www.volby.cz/pls/kv2010/kv21111?xjazyk=CZ&xid=1&xv=23&xdz=1&xnumnuts=5302&xobec=574856&xstrana=53>

⁸³ Tamtéž

⁸⁴ Rozhovor č. 1 (starostka Kristína Vosáhlová)

v rámci Integrovaného operačního programu (IROP) Evropské unie. O projektu hovoří kapitoly níže.⁸⁵

4.4 Rozhodovací procesy

Kopřiva, Čopík a Čmejrek (2017)⁸⁶ ve svém článku hovoří o rozhodovacích procesech v obcích. V malých obcích obvykle dávají impulzy k investicím převážně starostové, a stejně tak je tomu i v obci Čeperka. Starosty malých obcí popisují jako „údržbáře“ obcí, kteří sledují stav obecní infrastruktury a informují o ní další zastupitele. Aktivně vyhledávají informace o nenárokových dotačních titulech, sledují potřeby občanů a diskutují s nimi o problémech.

Návrh na investice, rozvoj nebo jakékoli změny může přednést jakýkoli občan obce Čeperka. Pokud se jedná o podnětný návrh, který objektivně přispěje k rozvoji veřejných statků obce, zastupitelstvo jej začne projednávat a prochází schvalovacím procesem. S nápady pro rozvoj oslovují občané převážně starostku, mohou tak učinit osobně i elektronickou komunikací.

Impulzy k rozhodování a rozvoji udává převážně starostka obce, významně však přispívají i místostarosta obce, někteří zastupitelé a spolky, např. sbor dobrovolných hasičů. O návrzích se dovídá převážně starostka a při promýšlení vlastních návrhů bere v potaz názory místních občanů z řad vlastních rodin a přátel, ale také sousedů i jiných místních občanů. Jejich názory jsou pro rozhodování podnětné a mohou přinášet i další nápady na rozvoj i jeho financování.

Průběh rozhodování se podobá typickému komunálnímu uspořádání kolektivního rozhodování, starostka obce podává návrh, který je následně schvalován zastupitelstvem při hlasování. Zastupitelstvo se schází na schůzi zastupitelstva nejčastěji jednou nebo dvakrát za dva měsíce, většinou po šesti týdnech od poslední schůze. Častější setkání bývají organizována dle momentálních impulzů, pracovní porady se pořádají rovněž dle potřeby.

Ve většině případů schvalovací schůzi (jednání zastupitelstva) předchází také tzv. pracovní porady. Zastupitelé se již předem scházejí na neformálních poradách,

⁸⁵ Rozhovor č. 1 (starostka Kristína Vosáhlová)

⁸⁶ KOPŘIVA J., ČOPÍK J., ČMEJREK J. Mechanismy rozhodování o investičních záměrech a rozpočtech obcí. Katedra humanitních věd, Provozně ekonomická fakulta ČZU, Praha; Sociológia 2017, Vol. 49 (No. 5: 482-506)

kde probírají konkrétní problematiku. Starostka se v tomto ohledu schází se skupinou zastupitelů. Nerozlišují se ani pracovní schůze dle politické příslušnosti, všichni zastupitelé jsou jedinými členy *Sdružení nezávislých kandidátů pro Čeperku*. Schůze se pořádají dle volného času jednotlivých zastupitelů a před schvalováním rozpočtu se každý zastupitel účastní minimálně jedné pracovní porady. Účelem pracovních porad je seznámení se s předmětem rozhodování, na základě čehož pak zastupitelé vychází při hlasování. Zastupitelé dostanou také potřebné materiály a podklady k prostudování.

Rozhodování o rozvoji je rovněž probíráno předem na pracovních poradách, kterých se účastní většina zastupitelů. Nesvolávají se však pokaždé, a pokud některý ze zastupitelů nemůže být přítomen, starostka mu potřebné materiály k prostudování zašle elektronicky. Pokud něčemu nerozumí nebo chce diskutovat, schází se se starostkou individuálně nebo proběhne telefonický rozhovor. Pracovní porady ohledně investičního rozvoje se pořádají pouze, pokud se jedná o rozsáhlejší investice, kterými bylo např. vybudování splaškové kanalizace nebo pořízení nového hasičského vozu. Díky pracovním poradám je průběh schvalovacích schůzí rychlejší, zastupitelé jsou předem a podrobněji seznámeni s předmětem rozhodování.

Při schvalování rozvoje vždy existují rizika, z nichž většina je spojených s rizikem neobdržení dotace pro rozvoj, bez níž většinu projektů nelze realizovat. Mezi těžkosti v získávání dotací řadí starostka obce zejména administrativní proces celého projektu, zhotovení studií proveditelnosti i další spojené administrativní činnosti.⁸⁷ Způsob rozhodování v obci se shoduje s poznatky prezentovanými v odborných publikacích. Starostka je hlavním iniciátorem investic v obci a rozhodování probíhá na schvalovacích schůzích zastupitelstva, kterým předchází schůze pracovní.

4.4.1 Změny v rozhodovacích procesech

Po posledních komunálních volbách došlo ke změně v rozhodovacích procesech. V dřívějších letech se vždy volilo 15 zastupitelů, mezi nimiž byl zvolen starosta, místostarosta a rada obce. Ta se skládala z pěti zastupitelů, kteří kolektivně rozhodovali o budoucích investicích a rozvoji obce. Lichý počet členů rady i zastupitelstva vždy zaručoval jasný výsledek schválení.

⁸⁷ Rozhovor č. 1 (starostka Kristina Vosáhllová)

Rada obce dle potřeby pořádala schůze a její výhodou bylo zejména to, že předměty rozhodování v obci byly řešeny zastupiteli, kteří o rozvoj obce a politické působení v ní projevovali největší zájem. Aktivní zájem o rozvoj obce projevují zejména ti zastupitelé, kteří byli zvoleni ve více volebních obdobích. Zájem o aktivní účast ve volbách je v Čeperce tak malý, že bylo nutné splnit minimální počet zastupitelů pro zvolení rady obce. Kvůli minimálnímu počtu zastupitelů se však rozhodování zastupitelstva stávalo těžkopádné a zbytečně složité, ostatní zastupitelé často nebyli dostatečně informováni při jednání zastupitelstva. Zasedání rady byla neveřejná, o veřejná zasedání zastupitelstva však občané zájem nejeví a častokrát nepřišel vůbec nikdo.

V komunálních volbách 2018 však došlo ke změně a namísto 15 zastupitelů jich bylo zvoleno pouze 11 v čele se starostkou a místostarostou. Rada obce byla zrušena a rozhodovací práva byla přenesena na kolektivní rozhodování zastupitelstva, které nyní hromadně rozhoduje o schválení budoucích investic a rozvoje obce bez předešlých aktivit nebo předjednání problému radou. Hlavním důvodem pro snížení počtu zastupitelů a zrušení rady obce byl nezájem současných zastupitelů o další politické působení v obci a nezájem občanů kandidovat do voleb obecně.⁸⁸

Komunální systém obcí v ČR se zakládá na kolektivním vedení, jedinou výjimkou mohou být malé obce s méně než 15 zastupiteli, kde se do značné míry formálně jedná o systém silného starosty. V praxi má starostka více pravomocí, ale o přesnou aplikaci systému silného starosty se nejedná. Kolektivní vedení v obci se dříve zakládalo převážně na společném rozhodování rady obce, která se scházela jednou za jeden až dva měsíce, což představuje pouze velmi malou aktivitu. V současnosti je hlavním působícím orgánem zastupitelstvo a starostka nejčastěji podává návrhy pro schvalování a zastupitelstvo pak hlasuje. Starostčiny návrhy na rozvoj obce zpravidla bývají schváleny a zastupitelstvo je považuje za podnětné.

Změna v uspořádání zastupitelstva obce přinesla urychlování rozhodovacích procesů a jejich usnadnění, nejedná se však o zásadní změnu.

⁸⁸ Rozhovor č. 1 (starostka Kristína Vosáhlová), Rozhovor č. 2 (místostarosta Rudolf Krčál), Rozhovor č. 4 (zastupitelka Lucie Rolová)

4.4.2 Příklad rozhodovacího procesu

Jako příklad uvádím, jakým způsobem bylo v obci schvalováno pořízení hasičského vozu před zrušením rady. Nápad na jeho pořízení vyšel z činnosti sboru dobrovolných hasičů, kdy jeden z vedoucích zaznamenal problémy s údržbou vozu a narůstající výdaje na ni. Po zhodnocení jeho nápadu starostkou, která je rovněž jednou z vedoucích dobrovolného hasičského sboru, bylo zjištěno, že vůz není možné uhradit bez získání dotací z EU. Předmětem projednávání se nestalo pouze pořízení vozu, což byl jednoznačně přínosný nápad, ale zejména možnosti jeho financování, a zda je pro obec možné získat prostředky pro jeho financování.

Jedním ze základních problémů bylo samotné zaplacení vozu, jelikož platba z evropských fondů přichází k příjemci až tři měsíce po uskutečnění transakce. Proto by si obec Čeperka musela vzít úvěr, který by pokryl celou částku financování hasičské cisterny. Jakmile byly známy všechny informace o dotačních podmínkách, byla tato myšlenka o koupi vozu přednesena na zastupitelstvu obce k projednání. Zastupitelstvo a rada obce tento přednesený návrh projednaly a rozhodly, že pokud bude opravdu výše dotace 90 % z celkových ustatelných nákladů, tj. 6 852 000,- Kč, že starostka může prostřednictvím firmy Stelma spol. s r.o. podat žádost.⁸⁹

Pokud by bylo pořízení hasičského vozu schvalováno po komunálních volbách v roce 2018, proces schválení by byl rychlejší a výsledek jednání stejný, podněty pro stanovení podmínek schválení projektu navrhla radě obce sama starostka.⁹⁰

4.5 Spolky a svazky obce Čeperka

Existence a působení spolků a svazků obce Čeperka je pro rozvoj obce významné, jelikož uskupení přináší obci podněty pro nový rozvoj. V rámci jejich působení byly dány impulzy k realizaci několika významných projektů jako nákup nového hasičského vozu nebo spolupráce obcí vedoucí k efektivnímu chodu úřadů. Rovněž dochází k výraznější spolupráci mezi obcemi v regionu, díky vzájemné spolupráci dobrovolných spolků a svazků obcí v regionu.⁹¹

⁸⁹ Rozhovor č. 4 (zastupitelka Lucie Rolová)

⁹⁰ Rozhovor č. 1 (starostka Kristina Vosáhllová)

⁹¹ Rozhovor č. 1 (starostka Kristina Vosáhllová)

V obci existují nejrůznější spolky a svazky. Rozlišujeme spolky a svazky, které působí v rámci místní samosprávy (MAS, Svaz obcí pod Kunětickou hrou) a dobrovolné spolky občanů, které udávají podněty k rozvoji obce (Sbor dobrovolných hasičů, HUČKA apod.).

Obec Čeperka má několik spolků, ve kterých občané mohou realizovat vlastní zájmy a sdružovat se. V současnosti se jedná o následující spolky a sdružení: Myslivecké sdružení Čeperka – Hrobice, které společně dbá o lesy v katastrech obcí, Spolek rybářů Čeperka, který spravuje obecní rybník, na kterém se jednou za dva roky pořádá obecní výlov. Nedílnou součástí obce je TJ Sokol Čeperka, který má na starosti správu sportovních areálů.⁹²

V posledních letech byly založeny dva nové spolky. Prvním z nich je HUČKA, spolek pro vyučování hry na hudební nástroje, cizích jazyků a pracovní výchovy. Druhým je spolek Čeperánek, který pořádá sezení pro maminky s malými dětmi, výlety pro rodiny a společenské události, např. společenský ples nebo dětský den. Obec Čeperka spadá do dvou svazků pro obce: MAS Region Kunětické hory a Svazek obcí pod Kunětickou horou. Níže jsou představeny nejdůležitější spolky a svazky, které se podílely na rozvoji obce a nových projektech.⁹³

O každém ze sdružení hovořil člen zastupitelstva, který je nejvíce zainteresován na jeho působení. U sboru dobrovolných hasičů se jedná o starostku Kristinu Vosáhlovou, která je jeho hlavní velitelkou. S místní akční skupinou je nejvíce spjatá zastupitelka Lucie Rolová a se svazkem obcí pod Kunětickou horou zastupitel Milan Jirásek (i starostka Kristina Vosáhlová).

4.5.1 Sbor dobrovolných hasičů

Největším, nejstarším a současně i jedním z nejužitečnějších spolků obce je Sbor dobrovolných hasičů, který je součástí výjezdové jednotky hasičů JPO 3 - jednotka požární ochrany, která v současnosti čítá 17 členů. Jednotka má dva velitele, hlavním velitelem je starostka obce Kristina Vosáhlová, odborným velitelem jednotky je Miroslav Macek a tři další velitele družstva. Sbor dobrovolných hasičů, který čítá zhruba okolo 120 členů, spadá pod Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska.

⁹² Rozhovor č. 3 (zastupitel Milan Jirásek)

⁹³ Rozhovor č. 3 (zastupitel Milan Jirásek)

Hlavním orgánem sboru je starosta, který je v čele výboru sboru. Pod ním existují další funkce, které následují dle odbornosti. Jednou z těchto funkcí je i vedoucí mládeže, který musí být na tuto pozici řádně proškolen. V obci Čeperka má vedoucí mládeže na starosti okolo 30 dětí, které jsou rozděleny na dvě kategorie; mladší a starší. Děti se pod vedením vedoucího účastní mnoha soutěží, např. PLAMEN. Jedná se o závod požární všestrannosti, tzv. branný závod. Další soutěže jsou okresní a krajská kola, na kterých děti absolvují požární útok, štafetu 4x60 metrů, soutěž dvojic, jednotlivců a jiné. Úspěchy Sboru dobrovolných hasičů dosahují celorepublikové úrovně.⁹⁴

4.5.2 Místní akční skupina

Místní akční skupina (MAS) byla založena roku 2005 s právním statutem občanského sdružení, který byl v roce 2014 změněn na zapsaný spolek. Sídli v obci Sezemice, kde se konají i valné hromady. MAS se skládá z povinných orgánů, konkrétně zástupců obcí, firem, zemědělských podniků, spolků a zájmových organizací. MAS svolává valnou hromadu a má statutární orgány, a to představenstvo (programový výbor). V jeho čele stojí předseda, kterému je podřízena výběrová komise, kontrolní výbor, pracovní odborní komise (skupiny).⁹⁵

4.5.3 Svazek obcí pod Kunětickou horou

Celé území svazku se rozkládá na území Pardubického okresu v severozápadní části kraje, severně od krajského města Pardubice. Pro region je typický jednotný charakter území převážně rovinný terén s převažujícími zemědělskými plochami, místy lesními plochami s přirozenou vegetací. Všechny členské obce určují svůj rozvoj pomocí územního plánu a rozvoje obce. Koncepce rozvoje svazků obcí je podkladem pro pořádání společných akcí i pro rozvoj turistiky a zajišťují pracovní místa v místě daného bydliště. Všechny obce by se měly snažit o to, aby udržovaly a rozvíjely venkov, snížily civilizační dopad na přírodu a zachovaly krajinu pro budoucí generace. Svazek obcí po Kunětickou horu je součástí MAS.

Svazek obcí byl založen 19. 9. 2002 a má sídlo v Rábech; obci, která leží přímo pod Kunětickou horou. Rozloha svazku je 9672 ha s celkovým počtem 9140 obyvatel.

⁹⁴ Rozhovor č. 1 (starostka Kristína Vosáhllová)

⁹⁵ Rozhovor č. 4 (zastupitelka Lucie Rolová)

Jedná se o 15 obcí v povodí Labe; Borek, Bukovina nad Labem, Čeperka, Dříteč, Hrobice, Kunětice, Libišany, Němčice, Podůlšany, Ráby, Srch, Staré Ždánice, Staré Hradiště, Stéblová, Újezd u Sezemic. Svazek obcí spolupracuje na rovnoměrném rozvoji celého regionu.⁹⁶

4.6 Projekty financované z veřejných rozpočtů

Rozvoj obce i celého regionu je z velké části spolufinancován dotacemi z veřejných rozpočtů. Samotná obec nemá dostatečné příjmy pro zajištění svého rozvoje na úrovni, kterou ji poskytuje možnost získání dotací z EU, státních nebo krajských rozpočtů.

4.6.1 Projekt spolku dobrovolných hasičů

V roce 2016 bylo zahájeno nové programovací období pro získání dotací z Evropské unie. Postupně docházelo k vyhlášení jednotlivých výzev, ze kterých bylo možné získat dotace na konkrétní projekty. V rámci vyhlášení 19. výzvy Technika pro integrovaný záchranný systém v rámci *Integrovaného operačního programu (IROP)* dostala obec možnost získat dotaci na nákup nového hasičského vozu značky CAS 30 ve výši 90 % z celkových uznatelných nákladů. Jedná se o velmi pokročilou technologii hasičských vozů a špičku na trhu, kterou by obec ze svých nákladů nedokázala financovat.

Zbývajících 10 % z ceny obec financovala s pomocí dárců a veřejných rozpočtů kraje. Nevýhodou získaných dotací je, že nákup musí být proveden v celé výši za peníze obce a platba z evropských fondů se proplácí až tři měsíce po uskutečnění transakce. Proto si obec Čeperka musela vzít úvěr, který pokryl celou částku financování hasičské cisterny.

Koupě nového vozu CAS byla podmíněna prodejem 20 let starého požárního automobilu Tatra T 148, který doposud sloužil sboru dobrovolných hasičů Čeperka. Na sponzoringu se podílely regionální společnosti TPE Čeperka k.s., Elektrárna Opatovice nad Labem a.s., společnost H.A.N.S. stavby a.s., Diton s.r.o., Agrodružstvo Klas Křičeň a Autotransport Němeček & synové.

Cisternu pro *Jednotku sboru dobrovolných hasičů obce Čeperka* dodala firma THT Polička s.r.o. za cenu 7 913 925 Kč včetně DPH. Obec Čeperka a její sbor dobrovolných hasičů byl první v republice, který vlastní a používá vůz CAS 30/9000/540 – S3 VH T815 – 7 6x6.1; zásahový automobil těžké hmotnostní třídy, schopný provozu na všech

⁹⁶ Rozhovor č. 3 (zastupitel Milan Jirásek)

komunikacích a v terénu. Pořízení automobilu zvyšuje bezpečnost místních občanů při požárech a jiných mimořádných událostech. Snaha obce získat finance byla velmi úspěšná, financování projektu je uvedeno níže.

Tabulka 4: Náklady projektu – nákup nového hasičského vozu

NÁKLAD	ČÁSTKA
Nový hasičský vůz	7 613 925 Kč
Administrace celého projektu včetně studie	250 000 Kč
Výběrové řízení	50 000 Kč
Celkové výdaje	7 913 925 Kč

Zdroj: vlastní zpracování

Celkové náklady na financování projektu se pohybovaly mírně pod hodnotou 8 milionů Kč. Financovat jej z rozpočtu obce nebylo prakticky možné, většinu financovala EU a samotná obec potřebovala uhradit pouze částku 761 392 Kč.

Tabulka 5: Financování projektu – nákup nového hasičského vozu

ZDROJ FINANCOVÁNÍ	ČÁSTKA
Dotace z EU	6 852 533 Kč (90 % výdajů)
Dofinancování	761 392 Kč (10 % výdajů)
ROZPIS DOFINANCOVÁNÍ	ČÁSTKA
Prodej vozu Tatra T 148	521 500 Kč
Dotace z Pardubického kraje	300 000 Kč
Sponzorské dary	470 000 Kč
Celkové příjmy	1 291 500 Kč
Výdaje z obecního rozpočtu	0 Kč

Zdroj: vlastní zpracování

Své výdaje obec financovala z příjmů z prodeje vozu, dotací Pardubického kraje a sponzorských darů. Celkové příjmy převýšily požadovanou částku téměř o 500 tis. Kč a z obecního rozpočtu nemuselo být hrazeno nic.⁹⁷

4.6.2 Projekty skupiny MAS

Místní akční skupina působí v Pardubickém kraji na území okresu Pardubice. Místní akční skupina aktivně spolupracovala v roce 2014-2015 na realizaci projektu MAS jako nástroj spolupráce obcí pro efektivní chod úřadů č. CZ.1.04/4.1.00/B6.0043. V rámci

⁹⁷ Rozhovor č. 1 (starostka Kristina Vosáhllová)

tohoto projektu došlo ke spolufinancování Evropského sociálního fondu a Státního rozpočtu ČR.

Další projekt skupiny MAS se nazývá *Informační systém zdrojů regionu jako podpora udržitelného rozvoje regionu*. K realizaci samotného projektu dochází za přispění prostředků státního rozpočtu ČR z programu *Ministerstva pro místní rozvoj*. K realizaci projektů dochází pomocí metody LEADER, která si zakládá na spolupráci subjektů v rámci všech sektorů života regionů (obec, podnikatelé v zemědělství v cestovním ruchu, ve službách, spolky, školy aj.). Projekt je realizován formou komunitního plánování, které zahrnuje tvorbu a realizaci projektů, jež jsou založeny na spolupráci zástupců všech aktivních subjektů a všech složek obyvatel (týká se to jak dětí a mládeže, tak například ekonomicky aktivních seniorů).⁹⁸

4.7 Analýza hospodaření obce

Důležitou součástí práce je analýza obecního hospodaření. Obec má pro svou činnost stanovený rozpočet, jehož výše se odvíjí od získaných příjmů. Pro obec je na další kalendářní rok zastupitelstvem schvalován rozpočet, který je následně upraven změnami dle potřeb a požadavků obce. Skutečný rozpočet se poté musí snažit vyrovnat rozpočtu po změnách, aby nedocházelo k vysokým schodkům. Kapitola byla zpracovaná podle veřejně dostupných údajů o obci, a to závěrečných účtů a rozpočtových výhledů.

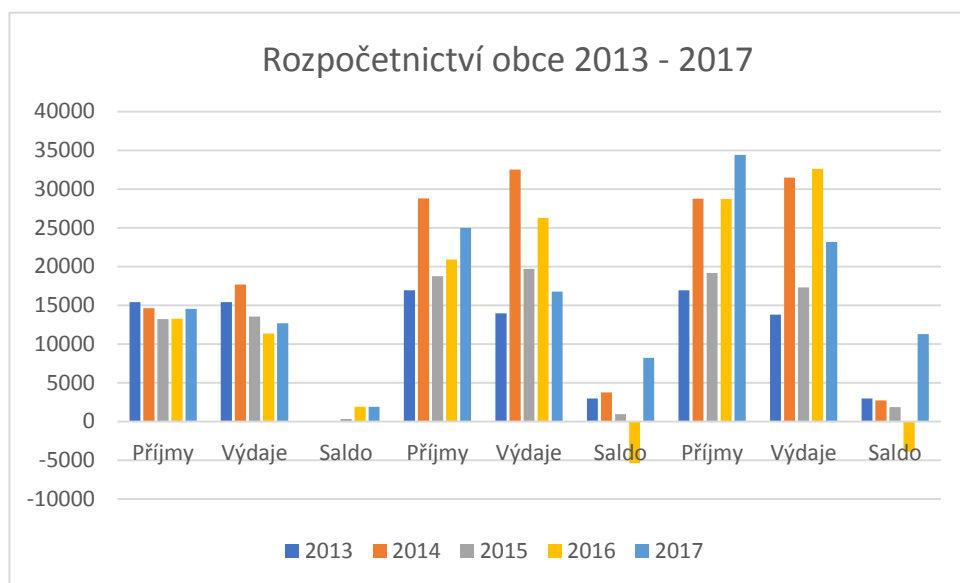
⁹⁸ Rozhovor č. 4 (zastupitelka Lucie Rolová)

Tabulka 6: Srovnání schváleného a skutečného rozpočtu 2013 – 2018 v tis. Kč

		2013	2014	2015	2016	2017
Schválený	Příjmy	15 422	14 647	13 209	13 245	14 566
	Výdaje	15 422	17 686	13 547	11 365	12 686
	Saldo	0	3 039	338	1 880	1 880
Po změnách	Příjmy	16 940	28 791	18 767	20 931	25 021
	Výdaje	13 974	32 539	19 726	26 301	16 798
	Saldo	2 965	3 747	957	-5 371	8 222
Skutečný	Příjmy	16 936	28 752	19 157	28 714	34 444
	Výdaje	13 794	31 493	17 314	32 608	23 172
	Saldo	2 961	2 741	1 844	-3 894	11 272

Zdroj: vlastní zpracování podle⁹⁹

Graf 5: Rozpočetnictví obce, 2013-2017

Zdroj: vlastní zpracování podle⁹⁹

Obec musí každoročně investovat miliony Kč do svého fungování. Mezi hlavní výdaje obce se každým rokem řadí náklady na čištění a odvádění odpadních vod a nakládání s kaly, což zpravidla vyžaduje investice v rozmezí 2-3 miliony Kč. Komunální služby a územní rozvoj ročně vyžadují částku do 2 milionů Kč, v některých letech

⁹⁹ Závěrečné účty obce Čeperka, 2013-2017 [online]. ceperka.cz [cit. 14. 2. 2019]. Dostupné z: <http://www.ceperka.cz/hospodareni-obce/ds-5934/p1=8675>

je rozvoj rozsáhlejší a investují se částky většinou do 5 milionů Kč. Sběr a svoz komunálního odpadu ročně obec vychází na necelý 1 milion Kč, většinou 800-900 tisíc Kč, další svoz odpadů na 500 tisíc Kč. Činnost místní správy je rovněž obsáhlou položkou hospodaření obce a ročně se vydaje na něj pohybují ve výši kolem 3 milionů Kč.¹⁰⁰

Obec potřebuje investovat i do dalších základních oblastí, jednou z nich je např. veřejné osvětlení, které ročně stojí téměř 600 tisíc Kč. Mimo jiné obec vynakládá finance v řádech deseti tisíců Kč na bytové a nebytové hospodářství, knihovnické činnosti, filmovou tvorbu a shromažďování audio archivu, rybářství a několik set tisíc korun až miliony také na opravy a udržování pozemních komunikací.¹⁰¹

Obecní rozpočet byl v posledních letech značně rozlišný. Zatímco v roce 2013 skutečné výdaje dosáhly výše pouze necelých 14 milionů Kč, v roce 2014 již činily 31,5 milionů Kč. Dle závěrečného účtu byly finance využity na budování předškolního zařízení (budování MŠ - 3 mil. Kč), pozemních komunikací (4 mil. Kč), prvního stupně ZŠ (3,8 mil. Kč), územního rozvoje (2 mil. Kč) a také sportovního zařízení (171 tis. Kč).

V následujícím roce opět klesly téměř na polovinu, v roce 2015 však byly také uskutečněny investice k rozvoji obce. Investován byl např. 1 milion Kč do dalšího budování mateřské školy 500 tisíc Kč také do prvního stupně ZŠ. Dalších 650 tisíc Kč obec investovala do zájmových činností a rekreace, konkrétně do rekonstrukcí budov. V oblasti hospodaření obec nejvíce investovala do komunálních služeb a územního rozvoje částkou 1,7 milionu Kč a do požární ochrany částkou 870 tisíc Kč.

V roce 2016 naopak výdaje dosáhly nejvyšších hodnot, a to 32,6 milionů Kč. Obec Čeperka investovala v roce 2016 finance do komunálních služeb a územního rozvoje (1,5 mil. Kč), požární ochrany (nákup vozu 8,5 mil. Kč), sportovního zařízení a areálu (330 tis. Kč), dalšího budování MŠ (1,7 mil. Kč) a podpory prvního stupně ZŠ (900 tis. Kč).

Příjmy do obecního rozpočtu jsou převážně daňového charakteru a transfery. Poslední vyrovnaný rozpočet měla obec Čeperka schválený v roce 2013. Reálně však téměř vždy očekává a dosahuje rozpočtového přebytku, což prokazuje, že by do obce, jejího udržování a rozvoje šlo investovat více.

¹⁰⁰ Rozhovor č. 2 (místostarosta Rudolf Krčál)

¹⁰¹ Rozhovor č. 2 (místostarosta Rudolf Krčál)

Jediného rozpočtového schodku v posledních letech dosáhla obec v roce 2016, kdy schodek obecního rozpočtu dosáhl výšky 3 894 000 Kč. Výrazně častější jsou však rozpočtové přebytky, v roce 2017 dosáhl přebytek výšky více než 11 milionů Kč.¹⁰²

4.7.1 Příjmy a výdaje

Příjmy a výdaje jsou zásadními položkami v rozpočetnictví každé obce. V následující kapitole jsou identifikovány a zhodnoceny příjmy a výdaje dle druhového členění za posledních pět let dostupných údajů. Údaje byly zpracovány dle Závěrečných účtů obce Čeperka z let 2013 a 2017 a rozhovorů s místostarostou Rudolfem Krčálem a starostkou Kristinou Vosáhlovou, kteří hovořili zejména o běžných a kapitálových výdajích obce.

Tabulka 7: Druhové členění příjmů, 2013-2017 v tis. Kč

Druhy příjmů	2013	2014	2015	2016	2017
Daňové	10 725	11 892	12 676	13 922	15 168
Nedaňové	2 501	2 959	3 420	3 184	2 774
Kapitálové	789	326	259	941	300
Přijaté transfery	2 922	13 575	2 803	10 666	16 202
Celkové příjmy	16 936	28 752	19 158	28 714	34 444

Zdroj: vlastní zpracování¹⁰³

Hlavní příjmy do rozpočtu obce tvoří v posledních letech příjmy daňové. Výjimkou je pouze rok 2017, kdy přijaté transfery investičního i neinvestičního charakteru činily o zhruba 900 tisíc Kč více. Stejně tak v roce 2014 překročily výše přijatých transferů příjmy, a to o 1,7 milionu Kč.

Pro rozvoj obce a růst veřejných statků jsou přijaté dotace základní a bez nich by nebylo možné žádné projekty pro rozvoj realizovat. Případné úvěry představují pro rozpočet obce poměrně rozsáhlý náklad, a proto se obec snaží zadlužit co nejméně. Přijaté transfery obce, které výrazně v některých letech navyšují její příjmy, jsou určeny převážně pro investiční účely. Využity byly pro výše zmiňované projekty a investice

¹⁰² Závěrečné účty obce Čeperka, 2013-2017 [online]. ceperka.cz [cit. 14. 2. 2019]. Dostupné z: <http://www.ceperka.cz/hospodareni-obce/ds-5934/p1=8675>

¹⁰³ Závěrečné účty obce Čeperka, 2013-2017 [online]. ceperka.cz [cit. 14. 2. 2019]. Dostupné z: <http://www.ceperka.cz/hospodareni-obce/ds-5934/p1=8675>

(budování MŠ, hasičský vůz apod.)¹⁰⁴ Daňové příjmy meziročně narůstají, v posledních letech stouply téměř o 50 %.

Menší část příjmů pochází také z nedaňových a kapitálových příjmů. Místní obyvatelé platí několik druhů poplatků, které menší mírou přispívají do rozpočtu obce, většinou mezi 500–600 tisíc Kč ročně v závislosti na počtu obyvatel a jejich výši. Jedná se o poplatek za komunální odpad; poplatek za provoz, shromažďování a odstraňování komunálního odpadu; poplatek ze psů a poplatek za užívání veřejného prostranství. Mimo jiné obec vybírá i správní poplatky, zejména pokuty občanům od Policie ČR, dle plánů v hodnotě 30 tisíc Kč.

Tabulka 8: Druhové členění výdajů, 2013-2017 v tis. Kč

Druhy výdajů	2013	2014	2015	2016	2017
Běžné (neinvestiční)	10 907	22 725	14 023	21 464	20 226
Kapitálové (investiční)	3 068	8 769	3 291	11 144	2 946
Celkem	13 974	31 494	17 314	32 608	23 172

Zdroj: vlastní zpracování¹⁰⁵

Výdaje obce se dělí na běžné (neinvestiční), které slouží k běžnému fungování obce. Výše běžných výdajů byla v roce 2013 poměrně nižší oproti jiným rokům. V závěrečném účtu z roku 2013 není rozepsáno, na co jsou jednotlivé výdaje učeny, tyto údaje uvádí obec veřejně až od roku 2014. Místostarosta obce však uvedl, že v této době byly běžné výdaje nižší zejména v oblasti investování do čištění odpadních vod. Rovněž v této době ještě nebyla vystavěna MŠ, která vyžaduje údržbu a do prvního stupně ZŠ bylo rovněž investováno méně.

Oblast kapitálových investic byla postižena tragickou smrtí tehdejšího starosty pana Jaroslava Bačiny, kdy v obci došlo ke změnám v zastupitelstvu a investiční projekty byly buď zrušeny, nebo přesunuty na následující rok, kdy již můžeme pozorovat výrazné zvýšení výdajů kapitálových i běžných. Starostka Kristina Vosáhllová má rovněž aktivnější přístup k investování do nových projektů a rozvoje obce.

V roce 2014 byly investovány nečekané výdaje na údržbu pozemních komunikací a údržbu v souvislosti s čištěním a odváděním odpadních vod. Podobnou výši běžných výdajů můžeme pozorovat rovněž v letech 2016 a 2017. V roce 2016 bylo na výdaje

¹⁰⁴ Rozhovor č. 1 (starostka Kristina Vosáhllová)

¹⁰⁵ Závěrečné účty obce Čeperka, 2013-2017 [online]. ceperka.cz [cit. 14. 2. 2019]. Dostupné z: <http://www.ceperka.cz/hospodareni-obce/ds-5934/p1=8675>

na čištění vod vynaloženo o 2 miliony Kč více, což je více než dvojnásobek výše schválených prostředků. Obec musela také nečekaně investovat dalších 1,3 milionů Kč do údržby poškozené pozemní komunikace. Mimo jiné obec investovala nečekané částky v rádech statisíců či deseti tisíců Kč např. na péči o veřejnou zeleň, komunální služby, pohřebnictví, veřejné osvětlení a další. Mnoha plánovaných prostředků však bylo také ušetřeno, a to zejména v oblasti územního plánování, sběru a svozu odpadu (nikoli komunálního), činnosti v oblasti sociální péče, tělovýchovné činnosti a na údržbě sportovního areálu.

V těchto letech byly vysoké zejména výdaje na neinvestiční nákupy, konkrétně údržbu budov a hal. Běžné výdaje tak byly v roce 2017 v obci téměř dvojnásobné oproti schválenému rozpočtu, tj. vyšší o více než 10 milionů Kč. Nečekané investice spadaly do podobných oblastí jako v roce 2016.

Nejvyšší investiční výdaje byly realizovány v roce 2016, kdy se jednalo o již zmiňovaný projekt nákupu hasičského vozu za více než 8 milionů Kč. Tento projekt je největší investicí obce do jejího rozvoje od roku 2006, kdy byla v obci vybudována splašková kanalizace, která byla převážně uhrazena z dlouhodobého úvěru ve výši 9 milionů Kč.

Do jiných veřejných statků a jejich rozvoje je nejčastěji investováno meziročně ve výši 3-4 miliony Kč. V posledních letech se jednalo zejména o budování MŠ a zateplování budov obou škol, rozšiřování vlakového koridoru a investice do rozšiřování a rekonstrukce silnic a cest.

4.7.2 Rozpočtový výhled do roku 2022

Jako náhled do svých budoucích plánů rozvoje a plánovaných výdajů a příjmů, obec Čeperka prezentuje veřejně svůj střednědobý výhled rozpočtu do roku 2022 a hovoří také o některých plánovaných výdajích.

Tabulka 9: Střednědobý rozpočtový výhled rozpočtu obce Čeperka na léta 2019 – 2022 v tis. Kč

Položky	Rok 2019	Rok 2020	Rok 2021	Rok 2022
Finanční prostředky	12 400	12 500	12 500	12 500
Nedaňové příjmy	1 700	1 700	1 700	1 700
Kapitálové příjmy	610	610	610	610
Přijaté dotace	380	380	380	380
Příjmy celkem	15 090	15 190	15 190	15 190
Běžné výdaje (neinvestiční)	10 000	10 000	10 000	10 000
Kapitálové výdaje (investiční)	3 000	5 000	7 000	3 000
Výdaje celkem	13 000	15 000	17 000	13 000
Úvěr na kanalizaci	-752	-752	0	0

Zdroj: Úřad obce Čeperka¹⁰⁶

Obec počítá se stejnými zdroji příjmů i jejich výší jako v roce 2018 i pro následující střednědobé období, nepočítá s jejich nárůstem. Kapitálové příjmy nejsou očekávány žádné. Běžné investiční výdaje jsou ponechávány ve stejné výši, zahrnují i opravy obecního majetku. Dotace budou čerpány dle momentálních výzev. Prozatím správa obce neurčila, na jaké účely budou vloženy investiční výdaje a jaké přesné investiční akce se budou v těchto letech realizovat. Veškeré případné akce jsou ovlivněny získáním dotací z veřejných rozpočtů. V případě nedostatku finančních prostředků by obec zvažovala úvěr ve výši 5 milionů Kč.

Do roku 2020 musí obec splatit dlouhodobý úvěr z roku 2006, který byl využit k vybudování splaškové kanalizace. Úvěr dosáhl hodnoty 9 milionů Kč a čtvrtletní splátka činí 188 000 Kč.¹⁰⁷

4.7.3 Shrnutí hospodaření obce

Poslední vyrovnaný rozpočet měla obec Čeperka schválený v roce 2013. Reálně však téměř vždy očekává a také dosahuje rozpočtového přebytku, což lze považovat za pozitivní zjištění. Finanční prostředky z přebytků mohou být využity pro rozvoj města nebo převedeny do rozpočtu pro následující rok. Jediného rozpočtového schodku v posledních letech dosáhla obec v roce 2016, kdy schodek obecního rozpočtu dosáhl

¹⁰⁶ Střednědobý rozpočtový výhled rozpočtu obce Čeperka na léta 2019 – 2022 [online]. ceperka.cz [cit. 14. 2. 2019]. Dostupné z: <http://www.ceperka.cz/hospodareni-obce/ds-5934/p1=8675>

¹⁰⁷ Rozhovor č. 2 (místostarosta Rudolf Krčál)

výšky 3,894 mil. Kč. Výrazně častější jsou však rozpočtové přebytky, v roce 2017 dosáhl přebytek výše více než 11 mil. Kč.

Příjmy obce převážně tvoří příjmy daňové a přijaté transfery v podobě dotací z veřejných rozpočtů. Většina investičních projektů obcí je na dotacích závislá a nebylo by možné je bez nich realizovat. Investiční projekty se týkají zejména rozšiřování vlakového koridoru a investice do rozšiřování silnic a cest, budování MŠ a zateplování budov MŠ a ZŠ. Nejvýznamnějším projektem bylo zejména pořízení nového hasičského vozu v hodnotě více než 8 mil. Kč. Obec se mimo jiné v posledních letech potýkala s nečekanými výdaji na čištění vod a údržbu již fungujících pozemních komunikací.

Obec nemá na následující roky naplánované investice nebo projekty. O běžných investicích se rozhoduje většinou dle momentálních potřeb. Investiční projekty obec Čeperka výhledově také neplánuje a rozhoduje se na základě impulzů a podnětů.

5 Závěr

Bakalářská práce měla stanovené tři cíle. Prvním z nich bylo definovat charakter rozhodovacího procesu místní samosprávy v oblasti rozvoje obce. Obec Čeperka je velmi malou obcí, kde rozhodovací pravomoci podléhají zvolenému zastupitelstvu, které nejčastěji kladně reaguje na impulzy a návrhy starostky. Po komunálních volbách v roce 2018 došlo ke zrušení rady obce a snížení počtu zastupitelů z 15 na 11 osob. V obci se mírně urychlily a zjednodušily rozhodovací procesy, což je výhodou. Impulzem ke zrušení rady a snížení počtu zastupitelů však byl nezájem občanů o politické působení v obci.

Práce se zabývala výzkumnou otázkou, zda impulzy k rozvoji obce udává převážně starosta obce. Starostka obce Čeperka Kristina Vosáhllová udává většinu podnětů pro investiční projekty, přestože k nim může dát impulz kdokoli z obce. Projekty jsou schvalovány ostatními zastupiteli a v obci za působení současné starostky nedošlo k žádným rozkolům či nesouhlasům v oblasti investic. Její návrhy bývají v naprosté většině případů schváleny.

Druhým cílem práce bylo identifikovat aktéry politického procesu v obci, zejména lokální politické subjekty, spolky a další. Nikdo z místních zastupitelů není členem žádné politické strany. Ve volbách v letech 2014 a 2018 bylo zaregistrováno jedno místní sdružení nezávislých kandidátů s názvem „Sdružení nezávislých kandidátů pro Čeperku.“ Do voleb 2014 i 2018 bylo na kandidátní listině tolik lidí, kolik bylo obsazováno míst v zastupitelstvu. Ve volbách 2006 a 2010 byli kandidáti zapsaní na kandidátní listině ODS. Členem ODS byl pouze starosta Jaroslav Bačina. V obou letech se počet kandidátů rovnal počtu zastupitelů.

Dalšími významnými aktéry, kteří se podílejí na rozvoji obce, jsou spolek dobrovolných hasičů a místní akční skupina (MAS). Spolek dobrovolných hasičů se významně podílel na realizaci největšího investičního projektu v obci od roku 2006, kdy byla v obci vybudována splašková kanalizace. V roce 2016 obec získala dotace z evropských fondů pro pořízení nového hasičského vozu špičkové kvality za více než 8 milionů Kč.

Místní akční skupina aktivně spolupracovala v roce 2014-2015 na realizaci projektu MAS jako nástroj spolupráce obcí pro efektivní chod úřadů č. CZ.1.04/4.1.00/B6.0043. V rámci tohoto projektu došlo ke spolufinancování z Evropského sociálního fondu a Státního rozpočtu ČR.

Další projekt skupiny MAS se nazývá *Informační systém zdrojů regionu jako podpora udržitelného rozvoje regionu*. K realizaci samotného projektu dochází za přispění prostředků státního rozpočtu ČR z programu Ministerstva pro místní rozvoj.

Dalším cílem práce bylo charakterizovat hlavní socioekonomické ukazatele obce a vyhodnotit jejich vliv na vývoj a fungování místní samosprávy. Jako ukazatele byly vybrány demografické údaje o obyvatelstvu a údaje o hospodaření obce a jejich investicích.

Z historického hlediska došlo k nejvýraznějšímu rozvoji obce dle sociometrických ukazatelů během 20. století. Počet obyvatel se od roku 1869 zvýšil téměř o šestinásobek, což indikuje potřebu rozvoje obce a růstu veřejných statků. V současných letech žije v obci zhruba 1000 obyvatel, přičemž jejich počet vzrostl mezi lety 2010 a 2018 z 998 na 1 104 osob. Průměrný věk obyvatel v obci se pohybuje v mírně přes 40 let, počet mužů a žen v obci je téměř vyvážený.

Ve zkoumané obci bylo provedeno několik investičních projektů, které obec nebyla schopna financovat z vlastních zdrojů. Další výzkumnou otázkou bylo proto zjistit, zda se obec v důsledku investičních projektů příliš nezadlužila. Obec se zadlužila pouze při investici do vybudování splaškové kanalizace v roce 2006 a se splácením dluhu se nikdy nevyskytly žádné problémy. Většinu svých investic hradí obec z veřejných rozpočtů a také díky darům, proto je zadlužení obce minimální. Z tohoto hlediska lze hospodaření obce prohlásit za efektivní.

Obec téměř vždy dosahuje rozpočtového přebytku. Jediného rozpočtového schodku v posledních letech dosáhla obec v roce 2016, kdy schodek obecního rozpočtu dosáhl výšky 3,894 mil. Kč. Výrazně častější jsou však rozpočtové přebytky. V roce 2017 dosáhl přebytek největší hodnoty, a to více než 11 mil. Kč. Přebytky rozpočtu jsou většinou i plánované, což prokazuje, že by obec mohla pro svůj rozvoj a fungování vynakládat více finančních prostředků.

Příjmy obce převážně tvoří příjmy daňové a transfery v podobě dotací z veřejných rozpočtů. Většina investičních projektů obcí je na dotacích závislá a nebylo by možné je bez nich realizovat. Investiční projekty se týkají zejména rozšiřování vlakového koridoru a investice do rozšiřování silnic a cest, budování MŠ a zateplování budov MŠ a ZŠ.

Obec se mimo jiné v posledních letech potýkala s nečekanými výdaji na čištění vod a údržbu již fungujících pozemních komunikací a nemá na následující roky naplánované

investice nebo projekty. O běžných investicích i investičních projektech pro rozvoj se v obci rozhoduje většinou dle momentálních potřeb a impulzů.

6 Seznam zdrojů

Bibliografie

- ČOPÍK, Jan. *Proměny a kontinuita české komunální politiky: územní samospráva v nové době (1850-2010)*. Praha: Scriptorium, 2014-. ISBN 978-80-87271-89-6.
- EMMERT, František. *Státní občanství na území České republiky v minulosti a současnosti*. Praha: Leges, 2016. Teoretik. ISBN 978-80-7502-163-2.
- GADASOVÁ, D., POLIÁN, M. *Správní právo, právní základ veřejné správy*, 1. díl. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2000 ISBN 80-244-0125-8
- GALVASOVÁ, I. a kol. *Spolupráce obcí jako faktor rozvoje*. 1. vyd. Brno: Georgeotown, 2007. ISBN 80-251-20-9
- HENDRYCH, D. a kol.: *Správní právo*. Obecná část. 7. vydání. Praha: Academia iuris (C.H. Beck). ISBN 978-80-7400-624-1.
- HORIZNKOVÁ, Eva a Vladimír NOVOTNÝ. *Základy organizace veřejné správy v ČR*. 2., upr. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2010. ISBN 978-80-7380-263-9.
- KADEČKA, S. *Právo obcí a krajů v České republice*. 1. vyd. Praha: C.H. Beck, 2003. ISBN 80-7179-794-4
- KADERÁBKOVÁ, J. a J. PEKOVÁ, *Územní samospráva - udržitelný rozvoj a finance*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2012. ISBN 978-80-7357-910-4.
- KOLEKTIV AUTORŮ. *Úvod do regionálních věd a veřejné správy*. Vysokoškolské učebnice (Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk). ISBN 978-80-7380-086-4.
- KOLEKTIV AUTORŮ. *Obce 2005*. Praha: ASPI, 2005. ISBN 80-7357-075-0.
- KOUDELKA, Zdeněk. *Obecní samospráva. Zákon o obcích v komentovaném znění*. Praha: Leges, 2008. Praktik (Leges). ISBN 978-80-87576-28-1.
- KOUDELKA, Zdeněk. *Samospráva*. Praha: Linde, 2007. ISBN 978-80-7201-665-5.
- KOPECKÝ, Martin. *Právní postavení obcí a krajů - základy komunálního práva*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2017. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7552-719-6.
- LAJTKEPOVÁ, Eva. *Veřejné finance v České republice: teorie a praxe*. Brno: Akademické nakladatelství CERM, 2013. ISBN 978-80-7204-861-8.
- MILAN, J. *Fiskální pozice malých obcí in GALVASOVÁ, I. a kol. Spolupráce obcí jako faktor rozvoje*. 1. vyd. Brno: Georgeotown, 2007. ISBN 80-251-20-9

- MOURITZEN, Poul Erik a James H. SVARA. *Leadership at the apex: politicians and administrators in Western local governments*. Pittsburgh: University of Pittsburgh Press, c2002. ISBN 082295785X.
- NAHODIL, František. *Veřejné finance v České republice*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2009. ISBN 978-80-7380-162-5.
- NETOLICKÝ, M. *Rozpočty obcí v naší legislativě*. 1. vyd. Brno: Paido, 2008. ISBN 80-85964-00-7
- PAVLÍK, M. a kol. *Jak úspěšně řídit obec a region*. 2014. ISBN 978-80-247-5256-3
- PRŮCHA, P., SCHELLE, K. *Základy místní správy*. 1. vyd. Brno: IURIDICA BRUNESIA, 1995. ISBN 80-85964-00-7
- PRŮCHA, P., POMAHAČ, R. Lexikon, *Správní právo*. 1. vyd. Ostrava: Sagit, 2002. ISBN 80-7208-34-7.
- PRŮCHA, P.: *Správní právo*. Obecná část. 6. vyd. Praha: Leges, 2004. Student (Leges). ISBN 978-80-7502-071-0.
- RINGLEROVÁ *Typologie komunálních systémů*. In JÜPTNER, Petr a Martin POLINEC. *Evropská lokální politika 2*. Praha: Institut politologických studií FSV UK, 2009. ISBN 978-80-254-3510-6.
- SLÁDEČEK, Vladimír. *Obecné správní právo*. 3., aktualiz. a upr. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2013. ISBN 978-80-7478-002-8.
- VODÁKOVÁ, Jana. *Nástroje ekonomického řízení ve veřejném sektoru*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2013. ISBN 978-80-7478-324-1.

Odborné články

- BŘEŇ, J. *Postavení zastupitelstva obce, malý průvodce pro nové zastupitele měst a obcí*. Obec & Finance, 2007, roč. 12, č.1
- KOPŘIVA J., ČOPÍK J., ČMEJREK J. *Mechanismy rozhodování o investičních záměrech a rozpočtech obcí*. Katedra humanitních věd, Provozně ekonomická fakulta ČZU, Praha; Sociológia 2017, Vol. 49 (No. 5: 482-506)

Elektronické zdroje

- Český statistický úřad. *Počty obyvatel v obcích ČR, 2010 – 2018* [online]. czso.cz [cit. 10. 2. 2019]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/pocet-obyvatel-v-obcich-see2a5tx8j>

Historický lexikon obcí ČR. 1869-2011 [online]. czso.cz [cit. 10. 2. 2019]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/historicky-lexikon-obci-1869-az-2015>

Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2018. *Postup realizace projektů* [online]. dotaceEU.cz 2014 [cit. 8.2.2019]. Dostupné <http://dotaceeu.cz/cs/Jak-na-projekt>

Střednědobý rozpočtový výhled rozpočtu obce Čeperka na léta 2019 – 2022 [online]. ceperka.cz [cit. 14. 2. 2019]. Dostupné z: <http://www.ceperka.cz/hospodareni-obce/ds-5934/p1=8675>

Závěrečné účty obce Čeperka, 2013-2017 [online]. ceperka.cz [cit. 14. 2. 2019]. Dostupné z: <http://www.ceperka.cz/hospodareni-obce/ds-5934/p1=8675>

Zastupitelstvo obce Čeperka. 2010 – 2018 [online]. volby.cz [cit. 28. 2. 2019]. Dostupné z: <https://volby.idnes.cz/komunalni-volby-2014.aspx?t=4&o=9&o2=CZ0532&o3=574856>,
<https://www.volby.cz/pls/kv2010/kv21111?xjazyk=CZ&xid=1&xv=23&xdz=1&xnumn uts=5302&xobec=574856&xstrana=53>

Legislativa

Zákon č. 128/2000, o obcích. - § 34a, § 68 odst. 1, § 117- § 122, § 82, § 92, § 103 odst. 4

Zákon č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole ve veřejné správě a o změně některých předpisů, § 9.

Rozhovory

Rozhovor č. 1 se starostkou obce Čeperka *Kristinou Vosáhlovou* ze dne 4.11.2018

Rozhovor č. 2 s místostarostou *Rudolfem Krčálem* ze dne 7.11.2018

Rozhovor č. 3 se zastupitelem obce Čeperka *Milanem Jiráskem* ze dne 11.11.2018

Rozhovor č. 4 se zastupitelkou obce Čeperka *Bc. Lucií Rolovou* ze dne 11.11.2018

7 Příloha A - Otázky k rozhovorům

- 1) Jak dlouho působíte v zastupitelstvu?
- 2) Co je Vaším hlavním úlohou?
- 3) Jaká je forma schvalovacího procesu v zastupitelstvu?
- 4) Uveďte příklad schvalovacího procesu, který se odehrál:
- 5) Jste spokojen se schvalovacím procesem?
- 6) Jaké změny v rozhodování proběhly v posledních letech?
- 7) Jaké spolky a svazky se nejvíce podílí na nových projektech a rozvoji města?
- 8) Uveďte prosím příklady projektů, na nichž spolupracovali:
- 9) Na jakých projektech v rozvoji města jste se podílel?
- 10) Jaké jsou hlavní zdroje příjmů obce?
- 11) Do čeho město nejvíce investuje v oblasti hospodaření?
- 12) Jaké byly největší investiční projekty obce?
- 13) Na jakých projektech v současnosti obec pracuje?
- 14) Jak obec plánuje své budoucí výdaje?
- 15) Existují nějaké plánované projekty pro rok 2019 a později?